

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्भासम्बुद्धस्स

धम्मदय

—[नेपाल भाषाया लय्-पौ]—

बोधिसत्त्व

स्व० कलाकार देवमुनि तुलाधरया अनेक कलाकृति मध्ये छगू
रेखा-चित्रया दसु ।

वर्ष १२
पूर्णसंख्या १३६

चउला

बुद्ध सम्बत् २५०२
नेपाल सम्बत् १०७६

छगू प्रतिया
ने. रु. १५०, भा. रु. ३७ न पै.
दच्छिया चन्दा
ने. रु. ४१, भा. रु. ३१

धम्मः-पौ

विषय	लेखक	पौल्याः
बुद्ध-वचनमृत		
दुःख समुदय आर्य-सत्य—	भदन्त आनन्द कौशल्यायन	१२२
सन्देश—(कविता)—	श्री गोविन्दहरि 'नेकू'	१२३
प्रयास—	श्री दमनराज तुलाधर	१२४
दकले भिगु उपदेश—	श्रामणेर सुदर्शन—	१२९
जीवन-स्वां-(कविता)—	श्री आशाराम शाक्य	१३०
छन्त छु यः ?—(कविता)—	श्री आशाकाजी 'सेवक'—	१३०
मनोवृत्ति —	श्री लक्ष्मीभक्त जोशी बी० ए०	१३१
विश्वविद्यालय.....मिसात—	श्री केदारनाथ न्यौपाने	१३३
प्रिय लिसे—(कविता)—	श्री गिरिजाप्रसाद	१३४
पौ—	सुश्री मोतिलक्ष्मी	१३५
भायया दुने शब्द—	श्री तेजेश्वर बाबु 'ग्वंगः'	१३९
दुवाः—(कविता)—	श्री पन्नाकाजी शाक्य	१४३
सम्पादकीय —		१४४

विज्ञापन क्रियादिसँ

भौगु नेपाल सरहदे जक मखु भारत, सिक्किम, व ल्हासा श्यंकं श्यंगु 'धर्मोदय' पत्रिकाय् विज्ञापन छापे याका थःगु शिल्पकला व व्यापारया उन्नति बढे याना दिसँ।

विज्ञापनया दर

छको जक विज्ञापन बीत १ छपौया	३०)
" " " ३ बापौया	१५)
" " " ३ चकंछिपौया	८)
" " " ३ बाचकंपौया	४)
कभरया पिनेयात जूसा ५०% अप्पो काइ	
" दुनेयात " २५% "	
खला तक विज्ञापन बीगु जूसा १०% पा जुइ	
खुला तक " " २०% "	
दच्छि तक " " ४०% "	
सूचना—विज्ञापनया साइज व समयया आर्डर लवःमंका दी मज्यू ।	

व्यवस्थापक—“धर्मोदय”

४, रामजीदास जेटिया लेन, कलकत्ता-७

बौद्ध धर्म का एकमात्र हिन्दी

मासिक - पत्र

“धर्मदूत”

वार्षिक

एक अंक

४)

पढ़ें

।=

सम्पादक—भिक्षु धर्मरक्षित

यह भारतीय बौद्धों का अपना प्रतिनिधि पत्र है। इसमें बौद्ध धर्म के उच्चकोटि के लेखों के साथ बौद्ध जगत के समाचार, प्रवृत्तियां एवं विभिन्न प्रकार के विवरण भी रहते हैं। आजकल यह भारत के लगभग दो करोड़ बौद्धों में पढ़ा जाता है। आप भी इसका ग्राहक बनें। विज्ञापन का यह एक अनुपम साधन भी है। लिखें—

व्यवस्थापक—

“धर्मदूत” सारनाथ, वाराणसी।

अभिधा

सम्पादक—

भिक्षु महानाम “कोविद”

“अभिये जोतये धम्मं”

चवसापासा

१०७०

सहायक-सम्पादक—

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

वर्ष १२

कलकत्ता

चैत्र वि० सं० २०१५

अप्रिल ई० सं० १९५९

अंक ६

बुद्ध-वचनासूत

भिक्षुपि, नाम रूप आदियात ‘बांला’ धका स्वयेगु ठीक मजू। यदि उगु हे बखते मृत्यु जुल धासा नरके उत्पन्न जुइ। उकिया निरिति नाम रूप आदियात बांला धका स्वये मते। भिक्षुपि, नाम रूप आदिया चक्रे लाये मज्यू। नाम रूप आदिया चक्रे लापि थुगु हे जन्मे महा विनाश जुइ। धव स्वया भिक्षुपिसं कागु नतूचां मिखाय् ग्वलेगु हे भिं जू। छिमित रूप स्वयेगु समय नं वः व मस्वयेगु समय नं वः। स्वये बले बांला धका स्वये मते बांमला धका जक स्वयेगु या। थथे यात धासा छिपि क्षेत्रं पिने लाइ मखु। छिमिगु क्षेत्र छु खः ? प्यंगू स्मृति-उपस्थान, आर्य-अष्टांगिक मार्ग, गुंगू लोकोत्तर धर्म, थुगु क्षेत्रे च्वनेव मारयात अवसर प्राप्त जुइ मखु।

—पूतिमंस जातक

दुःख समुदय आर्य-सत्य

भदन्त आनन्द कौशल्यायन

(गतांकया ल्यं)

भिक्षुपि, दुःख समुदयया विषये आर्य-सत्यं ह्युच्यते ?

भिक्षुपि, ध्वं गुगु बारम्बार जन्मया कारणं स्वः, गुगु लोभं तथा रागं युक्तं स्वः, गुगु यत्र-तत्र आनन्ददायकं स्वः, गुगु तृष्णा स्वः, गथे काम-तृष्णा, भव-तृष्णा, तथा विभव-तृष्णा—ध्वं तृष्णा हे दुःख समुदयया विषये आर्य-सत्यं स्वः ।

अयंसा भिक्षुपि, ध्वं तृष्णा गथे उत्पत्तिं जुया, उत्पत्तिं जुइ व गथे थःगु छेँ दय्का थःगु छेँ दय्कइ ?

संसारे गुगु प्रियकर स्वः; संसारे गुकी आनन्दं दु, अन हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, अन हे ध्वं थःगु छेँ दय्कइ ।

संसारे प्रियकरं ह्युच्यते स्वः ? संसारे ह्युकी आनन्दं दु ? संसारे चक्षु (मिखा), श्रोत्र (न्हाय्पं) घ्राण (न्हाय्) जिह्वा (मे), काय (ह्य) व मन (धर्म) प्रियकर स्वः, संसारे चक्षुइ, श्रोत्रे, घ्राणे, जिह्वाय्, काये, मने वे मनया विषये आनन्दं दु । संसारे रूप, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श व मनया विषय प्रियकर स्वः, संसारे रूपे, शब्दे, गन्धे, रसे, स्पर्शे व मनया विषये आनन्दं दु—थुकी हे तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे तृष्णां छेँ दनि ।

संसारे चक्षु-विज्ञान, श्रोत्र-विज्ञान, घ्राण-विज्ञान, जिह्वा-विज्ञान, काय-विज्ञान, मनोविज्ञान प्रियकर स्वः, संसारे चक्षु-विज्ञाने, श्रोत्र-विज्ञाने, घ्राण-विज्ञाने, जिह्वा-विज्ञाने, काय-विज्ञाने व मनो-विज्ञाने आनन्दं दु—थुकी हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे तृष्णां थःगु छेँ दनि ।

संसारे चक्षु-स्पर्श, श्रोत्र-स्पर्श, घ्राण-स्पर्श, जिह्वा-स्पर्श, काय-स्पर्श व मन-स्पर्श प्रियकर स्वः, संसारे चक्षु-स्पर्शे, श्रोत्र-स्पर्शे, घ्राण-स्पर्शे, जिह्वा-स्पर्शे, काय-स्पर्शे व मन-स्पर्शे आनन्दं दु—थुकी हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे तृष्णां थःगु छेँ दनि ।

संसारे चक्षु-स्पर्श, श्रोत्र-स्पर्श, घ्राण-स्पर्श, जिह्वा-स्पर्श, काय-स्पर्श व मन-स्पर्श उत्पन्नं जुइगु वेदना (अनुभूति) प्रियकर स्वः, संसारे चक्षु-स्पर्श, श्रोत्र-स्पर्श, घ्राण-स्पर्श, जिह्वा-स्पर्श, काय-स्पर्श व मन-स्पर्श उत्पन्नं जुइगु वेदनाय् (अनुभूती) आनन्दं दु—थुकी हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे तृष्णां थःगु छेँ दनि ।

रूप-संज्ञा, शब्द-संज्ञा, गन्ध-संज्ञा, रस-संज्ञा, स्पर्श-संज्ञा तथा धर्म-(मनया विषय) संज्ञा—ध्वं फुक प्रियकर स्वः, ध्वं फुकेसं आनन्दं दु; थुकी हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे ध्वं थःगु छेँ दनि ।

रूप-संचेतना, शब्द-संचेतना, गन्ध-संचेतना, रस-संचेतना, स्पर्श-संचेतना तथा धर्म-(मनया विषय) संचेतना—ध्वं फुक प्रियकर स्वः ध्वं फुकेसं आनन्दं दु । थुकी हे ध्वं तृष्णा उत्पत्तिं जुइ, थुकी हे ध्वं थःगु छेँ दनि ।

मनुखं थःगु मिखां रूपं खनि । प्रियकरं जुल धासा उकी आसक्तं जुइ, अप्रियकरं जुल धासा उकी तापाक च्वनि । न्हायपनं शब्दं न्यनि, न्हासं गन्धं न तुनि, म्यं रसया सवा काइ, कायं स्पर्शं याइ, मनं मनया विषय (धर्म) या चिन्तनं याइ,

सन्देश

श्री गोविन्द हरि 'नेक'

द्यो नां मकया पापी धासा
सत्यवादी जुया न्यचिला जु,
सुन्दरताया व्याख्या याक्यसा
चित्र-कलाया दास छ जु ।

—:~:~:~:—

प्रियकर जुल धासा उकी आसक्त जुइ, अप्रियकर
जुल धासा उकिं तापाक च्वनि ।

थुकथं आसक्त जुइह तथा तापाक च्वनिहं,
दुःख सुख वा अदुःख-असुख, गुगुं प्रकारयागु वेदना
(अनुभूति) या अनुभव याइ, वं व वेदनाय् आनंद
काइ, उक्रिया प्रशंसा याइ, वयात थःनालि । वेदना-
यात थः यायेगु गुगु खः व हेउकी राग उत्पन्न जुइगु
खः । वेदनाय् गुगु राग दु वहे उपादान खः । गन
उपादान दइ अन भव दइ । गन भव दइ अन जन्म
दइ । गन जन्म दइ अन बुहा जुइगु, सीगु, नुगः
मल्लिकेगु, रुवये-हालिगु, पीडित जुइगु, चिन्तित
जुइगु, हैरान जुइगु—ध्व फुक दइ । थुकथं ध्व
व्याक दुःखया समुदय जुइ ।

भिक्षुपिं ! कामनाया हे कारणं, कामनाया
हे निदानं, कामनाया हे हेतुं जुजु जुजुपिलिसे
लवाइ, थथे हे क्षत्रिय-क्षत्रियपिलिसे, ब्राह्मण ब्राह्मण-
पिलिसे, वैश्य (गृहपति) वैश्यत लिसे लवाइ; मां
काय्लिसे, काय् मालिसे, बौ काय्लिसे काय् बौलिसे
लवाइ; दाजु किजा दाजु किजा लिसे, दाजु किजा,
तता-केहें लिसे लवाइ; पासापिं पासापिं लिसे

लवाइ—थुखथं इपिं लवालवां ल्हा वाना हइ, कथि
दाया हइ, शस्त्रं प्रहार याना हइ । इपिं थुकिं हे
सिना वनि मखुसा मरणान्त दुःख सिइ ।

हाकनं भिक्षुपिं, कामनाया हे कारणं, कामनाया
हे निदानं कामनाया हे हेतुं मनुखं शरीरं
दुष्कर्म याइ, वाणीं दुष्कर्म याइ तथा मनं दुष्कर्म
याइ । शरीर, वाणी व मनं दुष्कर्म याना शरीर
तोतालि सी धुंका दुर्गति प्राप्त जुइ ।

न आकाशे, न समुद्रया द्योने, न पर्वतया ह्वे—
संसारे गनं नं थजागु थाय् महु, गन बिसि वन
धासा मनूत पापं बचे जुइ फइ ।

भिक्षुपिं, थजागु समय वइ गबले ध्व महा
समुद्र सुना वनि, दइ मखु; परन्तु अविद्या व तृष्णां
सञ्चालित जुया उखे थुखे चाचाहिला जूपिं मनूतय्गु
दुःखया अन्त जुइ मखु ।

भिक्षुपिं, थजागु समय वइ, गबले ध्व महा
पृथ्वी भस्म जुइ, विनाश प्राप्त जुइ, दइ मखु; परन्तु
अविद्या व तृष्णां सञ्चालित जुया उखे थुखे चाचा
हिला जूपिं मनूतय्गु दुःखया अन्त जुइमखु ।

—:~:~:~:—

प्रयास

श्री दमनराज तुलाधर

(गतांकया ल्यं)

सुब्बा साहेबं थ्व जिमि म्हाय् का धका जितः परिचय बिल, शान्तां छ्यो क्कच्छुनाः नमस्ते यात । जि नं नमस्ते याता । सुब्बेनी साहेबं ल्हा सिकल शान्तां रुमालं तोपुया तःगु किस्ति सुकूला, ख्ये, अचारया रिक्काबी बौयागु नं जिगु नं न्होने व्वया बिल । सुब्बेनी साहेबं दराज चाय्काः चिची गोगु ग्लास निगः व सिसि छगः ज्वना वयाः न्हापां जितः अनं सुब्बा साहेबयात क्कगिलास क्कगिलास म्हासुसे च्वंगु अयलाः छुना बिल । 'का शान्ता, हुँ याकन बेले बुकेगु बन्दोबस्त या' धकाः म्हाय्महसित छवयाः सुब्बेनी साहेब सिसि ज्वनाः जिमि न्होने दना च्वन । अले जि 'दिसँ रे तःमां' धका धाय्व जिमि न्होने तुं पुचिक फेत्तुनाः 'नेपालं म्हायागु गुलि दत्' इत्यादि बुखँ न्यन । जिमि नयनी सिधयाः चुरोट छपु निपु त्वने मलाःनि शान्तां मांमहसित सःनाः बाःपिन्त बेली तयार जुल धयाव्यु धका धया हल । बौम्हस्यां 'का थिक या' धका धया छ्वत । अले चुरोट त्वने सिभय्व जिपिं दनाः बेले याः वना ।

भुतू छ्यली जुया च्वन खनी, भुतुली बःम्हुनी क्कम्ह फेत्तुना च्वन । शान्तां बःम्हुनीनं रिक्काबी कचौडाय तथा व्यूलिसे प्रकार प्रकारगु ला, न्या, तरकारी किस्ती तथाः ल्हाया हल । अले बःम्हुनीनं देमाय् जा तानाः न्ह्यच्याके हल । का भपि भाजु, धका सुब्बा साहेबं धयाः नेपाः कलकत्तायागु खँत जिके न्यन । सुब्बेनी साहेबं बिचे बिचे च्वनेगु ला नेपाः हे खः धका धाल । शान्तां छुं खँ मन्यं, कंगु खँय् जक बडा दिलचस्पी तथाः न्यना च्वन । बःम्हुनी नं थःगु भाषां दयका तथागु साःला मसाःला धका न्यन । जि साप हे साः धका धया ।

जा नय सिधयका तले थाहाँ वनाबले बैठके खाताय्

लासा तन्ना कसे याताः जितः वनेत थाय् दयका तय् धुंकल खनी । घौक्किति गफ याताः जि छको वाँकाः वल, सुब्बा-साहेबं का त्यानुल ज्वी भाजुया, कन्हे खँ ल्हाय्का धकाः दनावन, जि नं वना छ्वया ।

कन्हेखुनु सुथय् दनाः विस्तार विस्तारं म्य हाहाँ दाढि खाना च्वनाबले खापा धिधि सःवल खापा चाय्का स्वयां शान्ता च्या ज्वनाः पिने दना च्वंगु खन । शान्ताया रूप खंबले जितः निश्चय जुल कि यदि जि ३७ दँ ३८ दँ दुम्ह, खम्ह प्यम्ह मचातय् बौ ज्वी धुम्ह मनू मखुगु जूसा जि नं शान्ताया प्रतीक्षाय् अथे हे गौचरे अथवा गनं पिउ वना च्वनेगु ज्वी । शान्ता कथाय् दुहाँ वयाकथं टेबिले च्या दिकाः छ्यो क्कच्छुनाः नमस्ते याताः पिहाँ वने त्यंमहसिके जि न्यना —काय् वयहे मयजु, अपायसकं लिमलाः ला ? गुलि दत् क्कपिं विराट् नगरे वयागु ?

शान्तां धाल—न्हय्ला फुनाः च्यालाय् च्वन थें !

“विराट् नगर गुलित न्ह्याइपु ?”

“बरखां ला च्वनां च्वने हे मज्यू तांनोगु, मोहनी धुँसानिसें ला भचा न्ह्याइपुसे हे च्वं ।”

“नय्गु चीज बीज ला नेपाले स्वयाः थन गाक्क हे दु खनीका हला ?”

“थन अय्ला वर्षा जूसां नसा क्कता ला गुबलेसं तोमफ्यू । चीजबीज नं धया धयागु हे दु, तर मोहनीं न्ह्याः सन फिना तइगु नवइबले ला घौक्कि हे च्वने मास्ति मवः ।”

“छं गुलि व्वना तथागु दु शान्ता ?”

“गो, आइ० एस्सी० फाष्टइयोर तक व्वनागु, जाँच न्ह्याः थन वय् माल, गुलि व्वनागु धाय्, गुलि व्वनागु धाय् ।”

“थन ला छु कालेज-किलेज नं मडु ला ?”

“इन्टरमेडियत कालेज ला खोले जुल । प्रोफेसरन गति लापि दुगु मखु । साइन्स क्लास ला द हे मदु, कालेज दु ला दु धायगु सम्मका” शान्ता लहानी च्वंगु मसीन मसीनगु लुँचुरित गबले थकयाः गुबले कच्छवयाः धाल ।

अले “महालः बाःयात च्या बी यंके हे मफुनि, पूजा यानाः काहाँ भाय भुंकुगु आः ला” धाधां शान्ता कथां पिहाँ वन । जि नं दाढि-दिढि खाय् सिधयकाः कमीज-किभिज फिनाः च्या त्वना च्वनाबले म्हिगः हाटे नाप लाःम्ह नोकर वयाः जिगु खाता-खिता लिकयाः बैठक सुचुकल, जि बरन्डाय् वयाः च्वना च्वं वया । भचा जाय्व सुब्बा साहेब नं वल । अले जिपिं निम्हं बैठके द्राहाँ वना । सुब्बा साहेबयात नाप लाःवःपिं मनूत ग्वाःग्वाः वल । मनूतय् नाप सुब्बा साहेबया व्यवहारया खँ लहात धाय्व जि सुमुक च्वना च्वनेगु, साधारण खँ ज्वीबले जि नं बहसे भाग कया च्वना । जितः व मनु जिगु चेतनाया परिधिं पिने हे लात ।

ई ज्वीव म्हिगःयागु हे वातावरणे जा नः वना । जाननं अनेक किसिमगु गफ नं जुल । सुब्बा साहेब, सुब्बेनी साहेब, शान्ता खम्हसियां जिगु विराट् नगर आगमन इमित स्वागत/पूर्ण जू धका धयागु खँ जिगु मने अप्रत्यक्ष रूपं प्रत्यक्ष याय्गु मौका गबलेसं चुके मयाः । जा नय् धुनिथे च्वंबले सुब्बा साहेबं थौं धाःसा अडाय् मवंसे हे मज्यू, भाजुं गय् यानाः निह छ्याइगु थौं, कन्हे कंस ला निन्हु खन्हु बिदा हे कया वय्, अले शिकार वने, थाय् थाय् स्वः वने, थौं कन्हु गय् याय् मालि धका सुब्बेनी साहेबयाके न्यन । सुब्बेनी साहेबं वया स्वाभाविक सरलता साथ धाल—म्हिगः तिनि कलकत्तां निसें थ्यंकः भाःम्ह थौं निहच्छि ला भास नं लने माःनि । महाइपुल धाःसा कयकःया नापं छु किताप स्वया दी, शान्ता नाप खँ लहाइ, दीका छु !

सुब्बा साहेबं जि पाखे स्वयाः धाल—कासा भाजु, थौं कन्हु न्हागु यानाः सां हश्वा ५ बजे तक दिसँ, जि फच्छि फतले अडां याकन लिहाँ वय् ।” लिसले जि धया—“जिगु आरामयागु जक छिकिपिसं थपाय् धंगु चिन्ता याना दिल

धाःसा जि विराट् नगरे गय् पुइ ? नेपाः वनिगु प्लेन बसुवाः खुनु तिनि वइगु, थौं आइतवार तिनि जुल ।” शान्तां हररर निहलाः धाल—भाइका छि आः वइगु बसुवाः खुनु नेपाः ! नेपाले तस्सकं हे खसु वःगुलिं गोगू हप्ता वने भुंकल हवाइ जहाज मव्वःगु । जि सुब्बा साहेबयाके न्यना—धाथेँ खः ला ? सुब्बा साहेबं धाल—धन्दा कया दीमो मेगु हप्तां ला व्व हे व्वइ । व्व हे मव्वःसां छिगु हे छेँ मखुला थ्व ? आः धका भ्नी भचा सम्बन्ध छुटे जुया च्वंगु, न्हापा सा भ्नी निखा छेँ क्खा छेँ ला खःनि ।

जिगु मने जिगु विराट् नगर आगमनया परिणाम विफल ज्वी मखु धका धयागु पूरा यकीन जुल ।

उखुनु निहने शान्ता नाप धौ बधौ खँ लहाय्गु जितः मौका दत, तर जिं केशवयागु खँ वया न्होने न्ह्यमथना । क्गू ला गय् यानाः न्ह्यथने धयागु उपाय नं जि त्वीके मफुनि, मेगु ला हे लाःनि धयागु नं जुया च्वन । कन्हे खुनु सुब्बा साहेबं जितः धौछि नं मत्वःतु गबले शिकारे वने धका यंकइगु, गबले जोगवनीया मीलत कयने यंकइगु, गबले अनया साहुतय्गु कामत (जगा) कयने यंकइगु । आइतवार, सोमवार, मङ्गलवार धाधां दिन फुना वना च्वन । क्गू न्हूगु वातावरणे, क्गू न्हूगु अनुभव याना च्वनागु जूगुलिं अर्थात् नेपाः धयागु येँ जक मखु यं पिने नं नेपाः धयागु दु यं पिने नं नेपाःया संस्कृति वया हे च्वंगु दु, यं पिने च्वंपिके नं यँयाके क्गू प्रेम व सद्भाव दु इत्यादि खँ थुया वया च्वंगुलिं न्हाचः धयाथेँ व मनु जिगु चेतनाय् दुने लाना मच्चन । बुधवार खुनु बहनी सुब्बा साहेबं मनु छवयाः हवाइ जहाज नेपाः पाखे व्वइ लाकि मव्वइ धका बुझे याके छवत, व मनु लिहाँ मवःतले छेँ क्गू महाइपुगु वातावरण वया च्वन । जि शान्ता नाप वःको मछि अबयत्त अबयत्त तक खँ लहाय् दया नं वया नाप थःगु गुगु खँ लहाय् धका धयागु मल्हासे च्वनागुलिं जि थःत थमंतुं धिकार याना च्वना । मनु लिहाँ वयाः कन्हे नं प्लेन व्वइ मखु धका धाःबले फुकस्यां मन याउँसे च्वन, जि ला मतिं मतिं धया—आः शान्ता नाप एकांत

ज्वीव जि व खं मल्हासे तोते मखु ।

धात्थे कन्हे खुनु २ बजेती अडाय् मवंसे मज्युगु ज्या दयाः बिडाय् छेँ च्वना च्वंम्ह सुब्बा साहेब नं अडाय् वन । सुब्बेनी साहेब ला जा नय् धुनेव हे सुखे मस्यु नाप लाय् धका पिहाँ वन, छेँ थुवाःया नामं शान्ता क्म्ह हे जक ल्यना च्वन । थुलि मद्धि नाप च्वने धुंबले शान्ता नाप जिगु क्म्ह हे मामं बुड्का तःपिं तहक्क्यहेँ थै ज्यागु भावना वय् धुंकुगुलि शान्ता जिगु क्थाय् वय्त अथवा जि शान्ताया क्थाय् वनेत भचा हे संकोच मज्वी धुंकल ।

सुब्बा साहेब पिहाँ वनेव जि शान्ताया क्थाय् वना, शान्ता सम्हाः याना च्वन खनी । न्यना जक तयागु दु मिस्तय सँ ताहाः जुजुं थःगु सँय् थमं फेतुइ नं फु धका । जि खना फेतुना सँ छ्यना च्वंम्ह शान्ताया सँ वय् भ्याल्ल छुया च्वन ।

शान्ताया न्हाय्कने च्वंगु किपालुयाके न्यना—मखु शान्ता, जि क्न्त थैँ नं निकः खकः खं थैँ च्वं । शान्तां जितः लिफः खयाः धाल—जि पर्दाशीन औरत ला मखुनि । अले जि न्हातिका क्यकुंका गंभीर जुयाः धया—जि क्न्त निकःला खकःला रणउद्दीपया सालिक जः खः क्म्ह मेम्ह मिजं विद्यार्थी नाप खूब खँ ल्हाल्हां न्ह्यून्ह्यू वना च्वंगु खना थैँ च्वं खः ला ?

“थे...केशव दाइ धाःगु ज्वीका छि ।”

“अय्सा छ व हे खः लाले ? कासो का जिदगी धयागु नं गज्योगु ल्याः उबले पुलुक पालुक क्को निको खंम्ह युवति नाप जिगु क्यहेँया सम्बन्ध जूवइ धका जि गबले मने तुनागु दु ?”

विषय प्रवेश ला याय् धुन । आ घःचाःयात घःकृतय्सं घःकुलि न्वकाः यंकइ थैँ जि नं खँया खुसिचित पँत्तु पँपं यनाः थःगु बुँइ जुके यने माला च्वन । अय् याय् थय् याय् मसियाः भचा विचार याय्गु समय प्राप्त याय्त जि न्ह्योनेसं च्वंगु रेडियो क्को चाय्का ।

रेडियोनं न्हाइपुसे च्वंगु हे म्य पिज्वया च्वन । रेडियोया भोलम भचा क्कयाः मसिनगु सलं हे शान्तां ताइ थैँ

यानाः धया—केशव धयाम्ह ला जिमि ककाया काय् खःनि ।

शान्तां सिचो फाया च्वंगु ककीचाय् छुपुइँचा सँ घानाः ककु म्वय् द्याकाः जिगु ख्वाः खयाः जिके न्यन—थे, केशव दाइ अय्सा क्किपिनि किजा हे जुल ला ले ?

खुसिचा थःगु बुँइ लाइ थैँ मच्वनाः काचाकाचां थःगु बलं फक फक चापाय् तनाः पःखुइ थैँ यानाः जि धया—मखु अपाय्चो सत्तीपिं, जिमि ब्वाया निनिया क्क्य जक, धात्थे धाय् धाःसा इमिगु छेँ हे जि मस्युनि ।

शान्तां हानं न्हाय्कने खयाः सिचो फाफां याना च्वन । जि न्यना—शान्ता, क्क क्थाय् मिसा पासापिं नाप मजुयागु ?

शान्तां न्हापा थैँ छ्योँ म्हे द्याकाः जि नाप मिखा बाः ल्वाके थैँ ल्वाकाः न्हातिका क्यकुंकाः हाकनं मिखाफुसि संकाः जिके न्यन—“दाइनं सि हे स्युनि नेपाःया मिस्तय चाला, खय्त ला जिमि क्लासे, आसे न्हां... न्हय्म्ह मिस्त दु, तर व फुकस्यां हे खँ ल्हाय्गु विषय निगु हे जक दु—कि मेपिं मिजंत, कि बसः तिसा, फलाना मिसा फलाना मिजं नाप प्रेम याना च्वं थैँ च्वं, फलाना मिसां फलानागु भवजे गपाय्सकं हिसि मदय्क क्थाय्पा वःगु, बस थ्वयां पिने संसारे छु छु जुया च्वन इमित वास्ता किस्ता हे मडु । उकिया नितिं” शान्तां क्कि सँ न्ह्योने कयाः धाल—उकिया नितिं जि इपिं नाप ला नफरत बाः ।

रेडियो त्याक्क बन्द यानाः खुसिचा जिगु हे बुँइ लात धका भाःपा रेडियो दिना च्वंगु टेबलया लिक्क च्वंगु मेचे छपलाः दिकाः जि धया—जि गुलि तक स्यु केशव ला क्क सिधा साध्राह्म ग्वाज्यः जक खः का ।

शान्तां फकु म्वेद्याकाः जिगु ख्वाले खइबले वया मने वइगु भावया किचः वया ख्वाले गज्यागु लाःवइ धका खय्त यत्नशील जुयाः जि च्वना च्वना । शान्तां लिफः मखसे न्हाय्कंया किचलं जक जितः खयाः, न्हातिका क्य कुंकाः धाल—“गुलि तक साहित्य व कला नाप सम्बन्ध दु केशव-दाइ क्म्ह प्रतिभाशाली मनु खः ।” छ्योँ क्को फितक्क

संकाः धाल—“तर छु याय् व मनु साप हे अव्यवहारिक । जि वयाके वया सुसु दु, छेँ छु याय्गु, वया अबुजुया ज्या छु इत्यादि गुलि व्यावहारिक प्रश्न याना, तर वं गुबलेसं हे जिगु छेँ तक नं गन धका मन्यं । लांलां संगत जुल, जि वयात थःगु खँ गुलि कना, कँक खँ भचां हे कुमचासे न्यनिगु, तर थःगु पाखेँ प्रसंगवश नं छुं हे खँ मन्यनिगु, जितः यकीन जू केशवदाइनं जिगु छेँ हे नं मस्युनि ज्वी ।

रेडियोयागु दाइलय् विस्तारं कको पित्तु पियाः जि न्यना—थुक्रिया मतलब छु केशवया म्हुतु हे मडु ला ?

“अय् धयागु मखु, केशवदाइनं जिके जिगु व्यक्तिगत जीवने छुं विशेष दिलचस्पी काः थें मच्चं, तर जितः अंग्रेजी साहित्ये निपुण याय् धका धयागु वयाके तःसकं हे क्कू प्रेरणा दु खनी, उकिं वं रानीपुखू सिधं निसैं त्रिचन्द्र कालेज तक वनेबले बीगु २।३ मिनेट समय थज्यागु म्वा मडुगु व्यक्तिगत जीवनया खँ आदान प्रदान यानाः फुकेगु साप हे वाहीयाती धका भापु थें च्वं । वं न्ह्यागु याना नं व २।३ मिनेटे गुबलेँ क्कू कविया कविता न्यंकइगु, गबलेँ छुं नाटक वा उपन्यासयां समालोचना याइगु । धार्थेँ वं क्कः कविता न्यंके धुनेव अथवा वं याःगु नाटक व उपन्यासया समालोचना न्यने धुनेव छेँ वनाः व कविता, नाटक व उपन्यास व्वनेबले, व कविता, नाटक व उपन्यास थ्वीकेत साप हे अशुया वःखनी । छु याय् केशवदाइ नाप धाःसा संगत याय् मन्त” धका वं भसुकाः तल ।

“केशव दाइयात छेँ कको नं क्काय् व्वना मयंकागु अले?”

“व मनु छिं म्इ हे मस्युनि, जि कको मखने चिनिया-मान साहुया पसले न्हून्हूगु उपन्यास वया च्वंगु दु, जि थुइ थें ज्यागु अःपुगु बांलाःगु उपन्यास क्कू निगू ल्यया व्यु धका गुलि हाला, गुलि जिदि याना, वं छ्येँ फितिफिति संकाः धाल—‘सहरे भी निम्ह नाप नापं थय् वनेव मनूतयसं छु मधाइ’ मनूतयसं खँ ल्हानाः बांमलाःसा जितः हे जक बांमलाइ वयात छुं नं ज्वी मखु धका गुलि थुइकेत सना वं थुइकेगु कोशिश तक नं भयाः । ‘छन्त बांमलाःसा जितः नं बां

मलाइ नि’ धका जि नाप आत्मीयता क्यनि ला धका च्वनागु, उलि तक नं मधाः ।”

केशवया पाखेया जिगु भावनात मं गंभोर जुया वन । “केशवयाके छं, गुलसं नं वयागु भविष्यया गज्योगु योजना दु धका न्यंला ?”

“अथे हे धका ला मन्यना, छन्हु जि अथेँ तार्कताकं केशवदाइया ला थुगुसी ब्याहा जुइ धाःगु खः ला धका न्यनाबले वं जवगु ल्हाः मुरकि चिनाः खवगु पाल्हाते दयाः धाल—‘यदि जीवने जि छुं विषये निर्णय याय् धुन धयागु दु सा थव हे खँय् निर्णय याय् धुन कि जि ब्याहा याय् हे मखु ।’ जि न्यना—‘ब्याहा मयाइपिं मनूतय् मिसा धयागु बर्ग नाप हे क्कू प्रकारया नफरत ज्वी माःगु, गय् छि धाःसा जि नाप अपाय् चो नफरत जू थें मच्चं ।’ वं लँय् तक्क दिनाः धाल—‘छन्त जि गुलसं हे मिसा धका मखया ।’ जि ला केशवदाइ खनाः त्रिल्ल जुल, वया प्रति जिगु गुगु आदरया माव दुगु खः व साप हे तःजाः जुया वल ।”

शान्ताया स्वाभाविक न्ह्यू ख्वाले क्कू किसिमया दुःख व चिन्ताया किचः खनेदत ।

शान्तायाके जि न्यना—विराट् नगर वयाबले छं वयाके बांलाक बिदा कया वःला ?

शान्तां तःहाकःगु भसुकाः तयाः धाल—बाः विराट् नगरे सरुवा ज्वीगु धका बाछि नीन्हु न्ह्यलंनिसैं हे सिल, तर केशवदाइयात जि गय् यानाः व खँ कनेगु धका जितः साप हे चिन्ता लगे जुल, छन्हु जि कालेजे मवनेव हे व नं कालेज मवइम्ह मनु, जि यँ हे तोताः विराट् नगर वनिबले वं छु धाइ धका साप हे म्यासेँ वल, उकिं वयात कँ हे मकसे जि विराट् नगर वया छ्वया । आः वया छु जुया च्वन छि स्यु ला ?” ख्वबिं प्याःगु सलं जिके न्यन ।

जि कको भसुकाः तयाः धया—खः छन्हु निन्हु ला कालेजे नं मवं थें, अले तःन्हु नं छ मवय् व हाकनं कालेजे वनेगु तुं याना छ्वत थें । आः ला व आइ० ए० नं पास ज्वी धुंकल ।

शान्ताया मती च्वंगु बोभक यक्क हे कम जुल । खँ हाहां ताउ जाय् धुंकल खनी, शान्ता काचा काचा दनाः बजि ताः लाकः वन, जि कथाय् इरु थिरु जुयाः शान्ता-केशवया खँय् तर्क वितर्क याना च्वना ।

जितः साप हे दोमन जुल, केशवयागु वास्तविक हाल खबर शान्तायात कनेगु ला मकनेगु ला, शान्ता खनेव हे केशवया खाः लुचुकक भिखा न्होने च्वं वइगु, अले शान्ता-यात जि सिक्क खँक खँ कना बी मास्ति वइगु, तर आत्म नियन्त्रणया शक्तियात तस्सकं हे छ्यलाः जक जि व खँ जिगु नुगले दुने सुचुके फत । लिपातकं शान्ता खनेव केशवया खँ कने मास्ति वइगु, शान्ता चिला वनेव कने मज्यू धयागु भावनां तोपू वइगु थुगु नकसां उखुनुंनिसें विराट् नगर मतोटु तल्ले जि तर्क वितर्क यायां च्वना । जि शान्ता नाप केशवया विषय कयाः हाकनं गबलेसं हे खँ मन्हाना ।

छन्हु चान्हे न्ह्यः मवया चुरोट् छपु त्वना च्वनाबले काचाक केशव खन, अले केशवयागु बरवादीयात आवाद यायगु लं जिगु न्ह्यःने छल्लं तप्यना वल । मेखुनु छन्हु मौका त्वीकाः शान्तायागु किसिम किसिमया पोजं तस्वीर खिचे याना कया उखुनु हे संध्याकाईती जितः च्या छगू कप व्यू वःमह शान्ता-यात जि आसे न्हां शान्ता धकाः जिगु सूट्केशे च्वंगु राइटीङ्ग पायड् लिकयाः शान्तायात न्ह्यचीकाः कमीजया खल्लती च्वंगु फौन्टेन चायकाः शान्तायात बिया—कयहेँ मयजु, पौ छपौ च्व ! शान्तां खाः ह्याउंसे तयाः न्यन—सुयात ? जि धया—च्वरे लाति, जि धया थें, का च्व । शान्ता अलमल्ल जुया च्वन । का च्व, प्रिय.....शान्ताया ल्हाः छगू यन्त्र थें चले जुया वन । खपाः भौं जाल, का छंगु नां च्व धका धया । शान्तां थःगु नां च्वत । जि पौ कयाः लथ्यानाः खामे तया । हाकनं व खाम न्ह्यचीकाः का केशवया नां च्व धका च्वका ।

बसुवाः थ्यंकः वल, ह्नेन व्वइगु जुल । सुब्बा साहेब सुब्बेनी साहेब व शाग्तां गंक गंक जि नेपाःपाखे व्वया वया ।

हवाइ जहाजे व्वया ज्वःछि जि केशवयात नाप लानाः

कनेगु खँ जक मती त्वीकागु मखु वाक्य वाक्ये हे परिणत यायां वना । केशवया खाःले च्वंगु स्वाभाविक नैराश्यया किचः यच्चुक सुच्चुक चिला वंगु खनाबले जिगु मने क्क प्रकारया अवर्णनीय आनन्द घुसुहँ द्राहाँ वल । जि सहसा कल्पना याना—केशवं विस्तार विस्तारं शान्तायात लोमंकाः थःगु विद्यार्थी जीवन सफलतापूर्वक सिधयकाः छम्ह सफल प्रोफेसर, डाक्टर जुयाः छम्ह कुलीन मिसा नाप व्याडां यानाः आनन्दं जीवन हना वन । हवाइ जहाजया घञ्जाकं बँय् ध्वाकक थीव तिनि जि कल्पना जगतं वास्तविक संसारे लिथ्यन ।

जितः काय्त थ्याक्सी मोटर ज्वनाः जिमि किजा वया च्वंगु खनी । जि जिमि किजायात जिगु गुन्टा गिन्टा कयनाः का, माःगु भंसार जाँच याका ति, जि मनू छम्ह नाप लाना वय् धका टर्मिनल बिल्डिङ्गे गंधाय् लाक केशव च्वनिगु खः उखेपत्ती मनूतय्गु हूलयात खित्तु ख्यूल्युं वना ।

केशव व थासे पुलि निगः कस्सिक घय् पुनाः चुल्याय् भोसुनाः छग्वारा चिना च्वन खनी । जि वया न्ह्यःने दनाः तःको मछि हे 'अय् केशव, अय् केशव' धका सःता, तर केशव इकि धिकि हे मसंसे च्वना च्वन । जि वयागु व्वहले ल्हाः दिकाः स्याक्क न्ह्यः वय्का च्वंमह मनूयात थने थें ग्यले ग्यले संका । ताउत जाय्काः लिपा केशव छको ताःहाकःगु भसुकाः तयाः दनाः जिगु खाः स्वतं । वया खाःले जितः महस्युमह मनू खना धयागु भाव गुकथं नं व्यक्त मयाः । मिखाय् ला न्हापा थें ज्यागु हे स्वाभाविक दुःख दु, खाः धाःसा भतिचा म्हेँ म्हेँ धायाः मना वयाः गरखेसे च्वना च्वंगु । जि केशव-यात चुरोट् बिया, तर केशवं चुरोट् मकाः, त्वले जुयाः जिगु खाः जक स्वया च्वन । जिगु नुगः मछिसे च्वना वल । जि न्यना—केशव भाइ, क्काय छि नं नं वाना मदी, छिनः छु जुल, मह सुख मदु ला ? केशवं छयँः छको नं मसंकु । अले जि हाकनं धया—केशव भाइ, जि ला नकतिनि विराट् नगरं थ्यंकः वयागु स्यू ! विराट् नगर धयागु शब्द प्रयोग याय्व वया खाःले गुगु परिवर्तन वइगु खः व परिवर्तन नं खने मदु । जिगु मन साप हे हथाय् पथाय् चाल । जि हाकनं धया—

दकले भिंगु उपदेश

श्रामणेऱ सुदर्शन

बाबा रे संसारया उपदेश भंडार गुलि विशाल ! गुलि सुसम्पन्न !! अहा उकी मध्ये भिंगु छगू मात्रगु उपदेश सीके दुसा ! थव हे इच्छाय् चच्छि द्यँ हे मद्यंसे च्वना । संसारया दकले सकले भिम्ह द्योया साधना याना ।

मामं उखे कोठां धया दिल, 'द्यँ बाबु द्यँ ! वाचा फःपुले धुंकल ।'

'माँ, थौं संसारया दकले सकले भिम्ह द्योयाके दकले सकले भिंगु उपदेश छु न्यनेत मद्यंसे च्वं च्वना ।' —जि लिसः बिया ।

घौछि निघौ वन ।

'बाबु, उपदेश धयागु छु न्यनेगु ! द्यँ !' मामं हानं धया दिल ।

'माँ, जि थौं द्यो नाप ला हे लाये, उपदेश न्यँ हे न्यने ।'—जि मांयात धया छ्या ।

हानं घौछिति कटे जुल ।

'द्यँ, बाबु द्यँ ! द्यनेगु इले द्यनेमाः ।' मामं हानं नं धया दिल । तर जि वास्ता हे मतया । जि साधनाय् हे तल्लीन ।

द्यो प्रकट जुल । जि तुति भागि याना । धात्थे न्यना, संसारे दकले सकले भिंगु उपदेश छु ?

'व उपदेश, गुगु छं पाले मयाये धुंकल ।' द्यवं ख्वाः ख्युंका धाल ।

'गय् ?'—जि मथुया हानं न्यना ।

'छिमि मांयागु खँ न्यने माःगु का ।'—द्यवं दिक्क पहलं हाल । जि विश्रमयं ख्वाः स्वये धका छ्येँ जक ल्हना द्यो हे तना वन ।

—:❀:०:❀:—

केशव भाइ, जितः छिं छु ज्या ब्वयाः छ्वया दीगु दु व लो मनला ? केशवं छको भसुकाः नं मतः । "केशव भाइ, जि विराट् नगर च्वना ज्वःछि शान्तापिनिगु छेँ हे च्वनागु स्यू!" शान्तायागु नां न्ह्यथना नं वयागु मन व ख्वाले छुं प्रतिक्रिया लाःगु खने मदु । जितः अय् याय् थय् याय् मन्त । जि काचाकाचां थःगु ब्यागं शान्तायागु पौ लिक्कयाः वयात लः ल्हाना बिया । पौ कयाः ताउतक थःगु नां च्वया तःगु ख्या च्वन, अले पौ निको खको फाता फाता पुइकल । पौ सहसा वया लहातं कुतुं वन, तर वं पौ काय्त छको तक नं क्रमस्वः । जि पौ कयाः किना च्वंगु धू थाथा यानाः हानं केशवयात

न्ह्यचीका बिया । "केशव भाइ, पौ छको ला ब्वनाः ख्या-दिसँ, विचरा शान्तां कितः गुलि गुकथं छुमंका च्वंगु दु ।" केशव छ्यँः फितिफिति संकाः फनक चाःहिलाः यँ पाखे ख्याः वन । जिके वयात लिगनेगु शक्ति मन्त । जि मने तुनागु याय् फइ मखुत धयागु निश्चय जुल ।

भंसार जाँच याका च्वंम्ह जिमि किजायात पियाः इवाताहाँ दना च्वनाम्हस्या मती अने अनेगु खँ लुया वल । अले छाय् थें मस्यु जि कखाया तयागु क्यामराय् च्वंगु फिलिम लिक्कयाः निभाले थू फ्यना बिया ।

जीवन-स्वां

श्री आशाराम शाक्य

प्रिय,

छन्त छु धाय् जि, जीवन क्यबया
स्वां हःसां जि श्वय् दइ मखुगु !

वाउँ हलं चाहुइका ह्याउँगु
गुलाफ स्वां हइ उपवन कुंचाय्,
श्वये धका जि वनेत स्वःसा
कथं कया जि खवि हाय्केगु !

तर अध्यसां जिगु मन मंगःया
व हे छफो स्वां जक स्वै जुइगु,
हेक्य जितः जि गुलि जक धात्थे
तर जि जिगु मन धैथे तय मफु ।

छन्हु जि मयालं वैत स्वया जब
वैगु हः फुकं क्य् वै च्वंगु,
रूप वैगु उगु तंगु खना अति
दुःख मने जुल तर याय्गु छु जि !

जिगु मन छकलं अले स्वया वन
वैगु रूपया भव्यगु महले,
श्व हे खँ जि छन्हु वैत कना जब
थःत स्वया वं खवि जक हाय्कल ।

—:~::~~::~~::~:—

छन्त छु यः

श्री आशाकाजी 'सेवक' भौत

नील गगनया थी नगुतय् थें
जीवन-क्रीडा छं म्हिते यः ला ?
जीवन-क्रीडा लिस्य घच्चाया
हुं नगु वं थें छ वने न्हा ला ?

छन्त छु यः धा, जितः प्रिये !

हुं क्यबया ककिचा स्वां-मा थें
ह्य छह्य' हे स्वां ह्यके यः ला ?
अलंकार - जीवन घच्चाया
गंगु सिमा थें जुइ यः लाः ?

छन्त छु यः धा, जितः प्रिये !

जगते गुलि दु वाद द्रलंद्रः
जि वंगु वादे छ नं वये ला ?
पर लँय् वंसा पराधीन जुइ
थःगु लँ छ्याना वने धै ला ?

छन्त छु यः धा, जितः प्रिये !

मरणशील खः नरया चोला
न्हाब्लें म्वाना च्वन्य यः ला ?
मानव जीवन दुःखं जागु
बुद्धजु वं थें वन्य न्हा ला ?

छन्त छु यः धा, जितः प्रिये !

—:~::~~::~~::~:—

मनोवृत्ति

श्री लक्ष्मीभक्त जोशी बी० ए०

मनु सामाजिक प्राणी खः । समाजे तःताजिपि मनुत दु । फुक्क किसिमयापि मनुतयके नं छगु न छगु प्रकारया थःथःगु विशेषवृत्ति दइ । छह मनुया आखः ब्वकेगु वृत्ति जूमा मेहोसिया साहित्य सेवा यायेगु वृत्ति जुइ, हानं छह डाकटरी वृत्तिह मनुया मेह बेपारी वृत्तिह जुइ । थ्व पिनें नं खने दुगु वृत्ति खः । तर प्रत्येक व्यक्तिया थःथःगु मने मेगु हे कृता वृत्ति दइ, गुकियात मनोवृत्ति धाइ । मनोवृत्तिया साधारण अर्थ मनया वृत्ति खः । गथे समाजे च्वना मनु जुया बांलाक जीवन हनेत मनुतयसं विभिन्न ज्या ज्वनि अथे हे मनयात आनन्द व शान्ति बियेत मनुतयसं थःत यःथःगु विशेष मानसिक वृत्ति ज्वनि ।

कुह्याया घःचा चाह्यु थें मनुया मनोवृत्ति नं संसारे चाचा हिला च्वंगु दु । न्हापां मनुया मने छगु वृत्ति बुया वइ अले लिपा वहे वृत्ति तारंतार छगुया ल्यु मेगु वृत्ति खुसि-बा न्या थें छखा जुइक न्याके हइ । धयादिसं छह मनुखं गुलाफ खां कफो खन । न्हापां व मनुयात छुं ई तक थुकिया छगु प्रकारया प्रभाव लाना च्वनि । व मनुखं घौछि तक व गुलाफयात खया हे च्वन धासा वयागु मने नाना तरहया खँ लुया वइ, विचार परिवर्तन जुइ । गबलें वयागु मनोवृत्ति खांया बांलागु ह्याउँसे च्वंगु रंगे वंसा गबलें वाउँसे च्वंगु हले वनि, व हानं गबलें मनयात याउँसे च्वनिगु खांया सुमधुर वासे वनि । निघौ खघौ लिपा हानं कफो मने वायेका लिसा कया स्वत धासा वयागु मनोवृत्ति मेगु हे लँपु ज्वनि । वयागु न्होने म्कःमः धाय्क खां हया च्वंगु केबया दइय न्होने धुक्क च्वं वइ । अले व केवे च्वंगु भिखाचा छेँ, व छेँ च्वंहा बांबांलागु खांमा हना च्वनिह हिंसि दुह गथुनीचा नं वयागु मने चल-चित्रया चित्र थें छगु छगु याना खने दइ ।

मनोवृत्ति भीत भी न्हापा न्हापाया लोमना वने धुंकुगु

मनोवृत्ति]

खँयात नं कुत्तु कुला उखे थुखे माला हानं लुमंका बिइ । छह मनुखं ख्वपे लाय्कुली च्वंगु न्येन्यापा इया खन, लुँया च्वाका खन । उघरिमे वया मती लुया वल—अहो थ्व ला मल्ल कालीन कलाया अनुपम दसु, महत्त्वपूर्ण कृति खः । थ्व खस्वं वया मने अजुगति व आनन्दं थाय् काइ । वयागु मिखा व मिहिन मिहिनगु नाना किसिमया बुट्टाय् ला वनि, गुकियात खस्वं वयाके पूर्व गौरवया भाव जागृत जुया वइ । गुलि गुलि वं कथीक मिखा वया छसिनिसें खया वनि उलि उलि हे वं 'हाइ हाइ' धका तारीफ मयासे मगागु नेपाली कलाया चमत्कारं वयात आकर्षित याइ । हानं वयागु मिखा न्येन्यापा इयाया कला-शिल्पया रस पान यायेगुली लगे जुइ । वयागु मने जिज्ञासा जाया वइ, अले वं न्यना थ्व सीकइ कि थ्व जुजु भूपतीन्द्र मल्लया पाले दयेकुगु खः । न्होनेसं त्वहँया थामे च्वे च्वंगु लुँयागु मूर्ति 'खः, थ्व जि हे दयेकागु खः' धका मौन भासं धया च्वंगु ताइ । मनोवृत्तिया ज्या हे थुजागु जिज्ञासाया छुं छगु पुसा जक दये माः थ्वं सर्लसः दँ न्हापा जुया वंगु खँ नं उतनाघरी जूगु थें च्वंक सयेका सियेका बिइ ।

समाजे छह व्यक्तिया उन मेह व्यक्तिया उन लिसे पा थें छह व्यक्तिया मन नं मेह व्यक्तिया मनलिसे पा । छह व्यक्तिया मन छगु विषये कसा सा मेह व्यक्तिया मन मेगु हे विषये कसालि । धयागुया मतलब थ्व खः कि प्रत्येक व्यक्तिया थःथःगु मानसिक ताल दु, व व हे ताले जुया च्वनि । राम व सीता निहं मनु खः तर रामया मन थें सीताया मन जुइ मखु व सीताया मन थें रामया मन जुइ मखु । राम राम हे तालयाह, सीता सीता हे तालयाह । सृष्टिया आदिनिसें रामया थेंजागु मन दुह न दत, न दु, न दइ, अथे हे सीताया थें जागु मन दुह नं मडु, व दइ नं मखु ।

[१३१]

सूर्य पृथ्वीया सिकं कोटिब्ब तःग्वः, व सूर्य व पृथ्वी थःथवे गुसः व ख्वीगू लाख क्य तापा । यदि घंटाया स्त्री क्य व्वाय् वनिगु रेल दिहे मदिसे व्वाय् वंसा सूर्यया क्वा न्यंक चाहिलेन पूरा न्या दँ माः । परन्तु भीगु मनया वृत्तिथथे मखु, रेलयात न्या दँ बिके मागु मार्ग भीगु मनया रेल व्वाइ बले घौक्कि न्हय चा चाहिले फु । थौं रुसं स्पुटनिक व्वयेकल अमेरिकां एक्सप्लोरल तोतल तर भीगु मनया स्पुटनिक व एक्सप्लोरल न्हिन्हि व्वया च्वंगु दु । सूर्ययात पृथ्वीं मदिक चाहिला च्वं थें भीगु मन नं न्ह्याबलें चाहिला च्वंगु दु, दु ।

मनोवृत्ति चाहिलिबले प्रदर्शनी अनेकानेक बांबांलागु यइपुगु अचम्मगु ज्वलं खनि बले व काये ला थव काये ला जुइ थें इपःमिपः कने यः । धाये कि क्वा लेखकं लेख क्पु च्वये धका भौंते कलम छु संकल धारा-प्रवाइ रूपं वयागु विचार व्वां वल, वं च्वयावं वन । भतिचा लंका उखेर कोथां मचा ख्वया इःगु सलं वयागु विचार-प्रवाइयात उखे-पाखे हीका बिल, वयागु मनोवृत्ति क्कगु मोड काल । कुने चुके न्यनां न्यने मजीक खिचा त्वागु सलं वयागु मनोवृत्तियात कुने साला यंकल । वयागु न्हापाया च्वयेगु विचार प्रवाइयात थाय्थासं पत्तु पं वल । “महान् सामाजिक खेल” “महान् सामाजिक खेल” धका थथाय्सकं माइक पुया हाला इल कि व सलं वयागु मनोवृत्ति पिने नं व्वाके यन । व लेखक घौक्कि न्हापा व घौक्कि लिपा हे आपालं पागु खने दत थव छुकि ? मनोवृत्ति हे मखा । थुकिं थव सी दत कि व लेखकया लेख च्वयेगु मनोवृत्ति दुसां उबले उथाय्यागु वातावरणं वयागु मनोवृत्तियात धायेवं थुखे धायेवं उखे फसं सिमाया इः संकइ

थें संका बिल । अम्क कइःगु सिमा इः थें जुल धासा कुतुं हे वयेत नं वेर मडु ।

भिगु व मभिगु मनोवृत्तिया जक खँ खः नत्र सा माखां खाचात तोपुइ थें मनोवृत्ति मनूतयत तोपुया तःगु दु, दु । भिगु मनोवृत्ति जीवन भःभः धाये कइगु जक मखु देश हे उन्नति व प्रगतिया लँय न्ह्याके यंकइ अथे हे मभिगु मनोवृत्ति जीवन स्यंकइ व देशयात नापं गाले कफायेत बाकि तइ मखु ।

विचार, ज्ञान व इच्छां मनोवृत्तिया उत्पत्ति जुइ । दकले न्हापां भीगु मने छुं क्कगु विचार लुया वइ । अनंलि व वस्तु छु खः ? गथे खः ? धका न्यना वा अनुभव याना स्वत कि उकिया ज्ञान दइ । ज्ञान दयेवं थुकिया वारे थःगु इच्छा प्रकट जुइ ।

संसारे गुलि ततःभंपि महापुरुषपिं जुया वन इमिगु मनो-वृत्ति तसकं हे च्वन्हा । धात्थें धाये माल धासा इमिगु व उत्कृष्ट मनोवृत्ति याना हे इमिसं महापुरुष जुया काये फुगु खः । भगवान् बुद्ध, जेसस क्राइष्ट, महात्मा गान्धीपिनिगु मनोवृत्ति नं मनोवृत्ति हे अले थःपिनिगु नामे जक मखु देशया नामे नापं कलक्क कि कइपिनिगु मनोवृत्ति नं मनोवृत्ति हे परन्तु पागु थुलि हे कि न्हापायापिनिगु मनोवृत्ति हिमालयया गज् थें थथ्या सा लिपायापिनिगु मनोवृत्ति सागरया वँ थें कथ्या ।

मनू उन्नतिशील प्राणी खः, उकिं थाहाँ वनेगु व थका-येगु मनू मात्रया सहज प्रवृत्ति जक मखु कर्तव्य नं खः । उकिं भीसं न्हापां भीगु मनोवृत्ति निं भिके माल । गुकिं कि आत्मोन्नतिया नाप नापं देशोन्नति नं याना यंके फइ ।

चवसापासा

१०००

विश्वविद्यालय-शिक्षा व नेपाली मिसात

श्री केदारनाथ न्यौपाने

(गतांकया ल्यं)

मिसातयत स्वच्छन्द रूपं ल्यं ज्वीगु स्वतन्त्रता भी जनता व सरकारं बी मफुनि । मिसा छह प्यहाँ वनेबले निदँ दुह्य मचा हे जूसां नापं यंकेमाः । होली थन्याबले कन्या स्कूल व कलेज बन्द याय् हेमाः ।

थ्व फुक्कं कठिनाइ नाप नापं छगू तःधंगु कठिनाइ खः कन्या-स्कूल व कलेजया अभाव । देशया यक थासे कन्या स्कूल मदु व कलेज ला राजधानी जक दु । सह-शिक्षालये व्वनेत आपा मिसात भर्ना मजूगु खने दु ।

च्वे न्ह्यथनागु व मेमेगु नं कारणं यानाः गुलि मिसातयसं उच्च शिक्षा काय् फत इमिसं नं यक बाधाया सामना याय माल । आः नं व बाधातयसं स्त्री-शिक्षायात रोके याना च्वंच्वन । उर्कि मिसातयगु जीवन सुधारे याय्त् माःगु समानाधिकार इमिसं बांलाक उपभोग याय् फय्मा धैगु खःसा, देश-निर्माणया ज्याय् मिसातयसं नं ग्वाहालि बी फय्मा धैगु भीगु विचाः खःसा व देशया बर्च्छि मयाक जनता शिक्षित ज्वीमा धैगु भीगु आशय खःसा भीसं फुक्कं बाधात मदय्का छ्यमाः ।

छगूगु खँ, थाय् थासे कन्याकलेजत चाय्केमाः व अप्पो कलेज चाय्का ज्वीगु म्वामदुगु खर्च बचे याय्त् कलेज दुगु थासे कन्या छात्रावास चाय्केमाः । थन्यागु छात्रावास सरल खर्च चले याय्माः गरीब मिसातयत् नं व्वनेगु मौका बीमाः ।

निगूगु खँ, मिसातयत् फक विश्वविद्यालय-शिक्षा बीत बांलागु कन्या स्कूलत यक दय्माः । उर्कि थाय्थासे कन्यास्कूल व कन्या छात्रावास चाय्केमाः । हानं कन्यास्कूलयात सरकारं मेमेगु स्कूल

स्वया अप्पो आर्थिक व मेगु ग्वाहालि बीमाः ।

स्वंगूगु खँ, स्कूलतयसं परिश्रमया महत्व थ्वीकेगु वातावरण दय्केमाः । मखुसा, २३ दँ स्कूले व्वनाः परिश्रम याय्गु थःगु अपमान धका विचाः यात धाःसा, थुर्कि देश-विकासया ज्याय् बांमलागु प्रभाव लाइ व स्कूले मच्चःसा कमसेकम छँ या ज्या ला याइ धैगु विचाः याना मां-बौपिसं स्कूल नं छुइ मखु ।

आः चाइगु त्रिभुवन विश्वविद्यालयं १६ सालं निसं थःमं हे परीक्षा काइगु खबर दु । व विश्व-विद्यालयं मेमेगु शिक्षा नापं स्त्री-शिक्षायात विशेष ध्यान बीमाः । थुगु सम्बन्धे च्वे न्ह्यथनातःगु खँ विश्वविद्यालय आयोग व सरकारया अधिकारीतयसं विचाः याय्माः व क्वे च्वइतइगु खँ नं इमिसं विचारयाय् योग्य जू ।

छको छगू भारतीय विश्वविद्यालयं थःगु क्लासे उच्चशिक्षा कइच्चंपि मिसातयगु शिक्षाया उद्देश्य सीका काय्त् छगू सर्वेक्षण याःबले छु सीदत धाःसा उर्पि मध्ये ७१ प्रतिशतं ला विवाहया न्ह्योया समय छ्यत जक विश्वविद्यालयया कक्षाया ग्वाहालि कइच्चंगु जुया च्वन, व बाँकी २६ प्रतिशतया जक अध्यापिका, प्राध्यापिका, डाक्टर, इंजीनियर, समाजसेवी आदि जुया ज्या याय्गु इच्छा दया च्वन । थ्व हे भीगु देशे नं मापदण्ड खःसा, भी देशे नं ७५ प्रतिशत शिक्षित मिसात समाजंपिने वया ज्याया वइमखु । भीगु एस० एल० सी० परीक्षाय् मिसातयसं काःगु विषय खःसां थ्व हे खँ स्पष्ट जू, छायाधासा ५० प्रतिशतं मयाक छात्रातयसं गार्हस्थ्य विज्ञान व गार्हस्थ्य अंकगणित का वा

प्रिय लिसे

श्री गिरिजाप्रसाद, सको

संसारे सुख वा शान्ति
सवा कायसा, व हे धुकू-
यागु ताचा ज्वना वःला,
नत्र ध्व दुःखया पुखु !

हूं ग्वीं	चाहू वना	उरुनु	पला तय् हे	नुगः	स्याना
चाहूह्यं,	घाय् बुया	च्वन ।	पलख जि छु	याय् छु	याय् !
रंगिचंगि		चिचीफोगु	न्हायपनं	हागु	भंगःत
घाय्-स्वां	उके ह्या	च्वन ।	न्यना मने	छु धाय् छु	धाय् !

आइ० ए०, बी० ए० जुया पूरा गार्हस्थ्य जीवन व्यतीत या ।

उकिं प्रस्तावित विश्वविद्यालयं नं मिसातयत् विभिन्न विषय व्वनेगु सुविधा विया इमित विभिन्न पेशा थः नालेगु अथवा छेँ हे च्वना थः मस्तयत् आदर्श नागरिक दय्का सामर्थ्य दुपिं दयकेमाः ।

गरीब मिसातयत् नं व्वनेगु मौका दय्मा धइगु विचारं २०१५ दँ तकयात स्कूल व कलेजे इमित विभिन्न फीस माफ बीमाः व छात्रवृत्ति नं बीमाः । परीक्षाय् बांलाक स्थान काइपिं मिसातयत् हे जक पदक पुरस्कार बीगु व्यवस्थां नं इमित प्रोत्साहित याय्फु ।

विश्वविद्यालयं बांलाक ज्या याय् साथ ला अन भर्ना जू वइपिनि संख्या अप्पो ज्वी व भर्ना ज्वीत कमसेकम नम्बर नं तोकेयाय् मालि । थुकी नं २०३० दँ तकयात मिसातयत् छुं सुविधा बीमाः छायाधाःसा आः हे इमिसं मिजंत नापं प्रतियोगिता याय् थाक्की ।

भीसं विचाः याय् माःगु मेगु छता खँ छु दु धाःसा गबले तक कन्या स्कूल व कलेजे पूरापूर मिसात हे अध्यापिका व प्राध्यापिका ज्वीमखु

उबले तक गुलि मिसात भर्ना ज्वी माःगु खः ज्वी हे मखु । जःला खःला भारते नं ध्व नियम न्हापां हे लागू ज्वी धुकल । ध्व पंक्ति लेखकं भारतया विभिन्न थासे थःत कन्यामन्दिर हाइ स्कूलया प्रधानाध्यापकया रूपे परिचय व्यूबले मनूत ला अजुगति हे चाइगु । भीसं नं ध्व नियम आः मखुसा १०१२ दँया दुने लागू याय्माः व अथे यायत आवं-निसें हे पला छीमाः । ध्व कारणं नं भीसं स्त्री-शिक्षायात भचा अग्राधिकार बीमाः ।

ध्व हे मेमेगु खँ भी विश्वविद्यालयं विचाः याय्माः व ध्व फुककं खँ अध्ययन याना रिपोर्ट पेश यायत छगू विशेषज्ञ-समिति नं गठन यायमाः । ध्व समिति स्त्रीशिक्षाया समस्यात, सरकार व जनता पाखें थुकी छु छु ग्वाहालि गुकथं वइ व छु छु उपाय यासा अप्पो मिसातयसं व्वने फइ धइगु खँय् रिपोर्ट बीमाः व सरकारं व रिपोर्टे न्ह्यथना तःगु खँ ज्याय् ख्यलेत कोशिश यायमाः । ध्व रिपोर्ट बांलागु जूसा व सरकारं व रिपोर्टयात ज्याय् ख्यलेत ग्वाहालि व्यूसा स्त्रीशिक्षा याकनं न्ह्यज्याइ धका विश्वास यायफु ।

पौ

सुश्री मोतिलक्ष्मी

विजयबहादुर कालेजं लिहाँ वयाकथं खाताय् चता वात ।
वया कोथा कुनेसं लाः उकिं किलासय् च्वंगु इयालं फय् वयाः
खाताया दण्डी खाया तःगु तौलिया फिरिफिरि सना च्वन ।
थय्क स्वत् पासाम्ह कोथाय् मदु खाता खालि, उकिं वया
मिखा व हे तौलिया संगुलिं साला काल । अले व संगु स्वस्वं
छको थःगु नुगले ल्हाः दिक्कल, अले व तौलियां थःत
हिस्याना च्वंगु थें ताल ।

खाता कोसं सुट्केस छगः दु । भोलि मिहचा कृपाः
जक च्वे खाया तल । अले वं सुट्केस खने थें वासा वासा
यात । लिपा लुमंसे वल थें हानं भोलि मिहचा कृकाल । पौ
निपौ लिक्काल । व पौ निपतिं पालंपाः स्वत । तर कर्तव्या-
कर्तव्यं छयलय् चक्र जकं चाःहीकल । अले वं व पौ बँय्सं
दिकाः विचार यात—

“अमिसं प्रेमया मू स्यूगु मखु, अमि योपिं ज्यू, अमि
योथे याय् दय् व गाः । थर्थे लिसः ला मव्यूसां ‘उम्ह योला,
थुम्ह योला’ धाधां नेपाले दक्क मिसात कयना हइन । थ्व...
योयोपिं ल्हंल्हं पिं ल्ययाः पशुत न्यायूगु ला मखु । जाँचय्
फेल जूसा हानं खुनु जाँच बी ज्यूनि थुकी फेल ज्वीव...।”

हानं पौ प्वीका स्वत—‘जिमि पाजुपिंथाय् च्वंम्ह सुगन्ध
देवी ।’ थुलि खनेवं सुगन्धदेवी न्ह्यःनेसं च्वं वल थें वयात
न्हापा थमं आखः ब्वंकागु, वयागु पहः चहः, माम्हसिगु
स्नेह, माम्हस्यां थःत नं थः काय्पित थें हे व्यवहार याःगु
आदि ब्याक्क खँ लुमंसे वल, अले वं क्यू कल्पनाया दभू
दय्कल । उकी आशाया किपालु प्याखं हूगु नं भति-भाति
पुलुपालु खनेदु थें नं च्वन । व किपालु स्वस्वं वं छुं काल
समस्या पूर्ति जूम्ह थें याउँक अनागत सुखया अनुभव याना
च्वन । उथाय लाक्क हे वया छु मने वल थें मस्यु, लेटरपाय्ड
काल पौ च्वत ।

पूर्णदेवी सुथस्यागु नँज्या सिधयका कोथाय् वन । मचा-
तसें चिलं चालं वाका तःगु खँन । अले धू धाः पुत । लासा
लिसा थाथा यानाः खाताय् पँचिन । लःथल लीथल नं मचा-
तसें न्ह्याय् मदय्क तखताय् च्वे तल । हुखा नःकथि जक
खाताया ल्यूने किलासय् च्वंगु इयाःफले थंक्कल । अले थः
निभाः वः पाखेयागु इयाःफले चत्त लासाचा कृपाः लायाः
फेस्तुत । थः माःगु ज्या यात । तःधिकःपिं मचात सुं छेँ
दुगु मखु । भाःतम्ह नं अडाय् वने थुंक्कल । दुरु त्वंम्ह मचा
कृम्ह नं यना च्वन, उकिं वयागु ज्याय् सुं पंगलः मदु । वया
ज्या सिधयां च्वन, उथाय् लाक्क हे, वं ‘तले सु दी !’ धाःगु
सः ताल । मिसा कृम्ह थाहाँ वःगु नं खन, अले व मिसां
धाल—“थन लां मचात छम्ह हे मदुगु छेँ थें न्ह्याबलेँ सुचुसे
पिचुसे च्वं । गुलि जक सुचुपाचु न्ह्याःम्ह भचामय्जु थ्व,
जिमि थाय् ला थुलि सुचु धयागु गबलेँ नं मस्यु । जिमि
भौपिं गसुमलं स्यू, आम छु याना दियागु छि ?”

“फुंगया खोल कृगः दयके धका थ्व छकूचा भरय् याना
च्वनागु का दिसँ तताःजु ।”

“गुलि बांलाः खः, सकतां ज्याः सः का छि, छुं हे मसः
धयागु मदु, जिपिं ला छु याय् घेबा कृगः नं मवं ।”

“जि नाकं मसः, अर्थे सुंक्क च्वनें सःसःथे बांलाःसां
मलाःसां थ्व छता निता दय्के ल्यनागु का ।”

“अँ आः ला काय् म्हाय्पिनिगु ज्या नं त्यल ज्वी
मखुला छि ?”

“गन काय्पिनिगु ज्या, अपिं ला मचा नं तिनि,
न्ह्याय् कृम्ह जक बी धका जुयागु खः, बी जक धयां छु याय्
बांलाक स्वय् खने मयासें बी ज्यूगु मखु ।”

“अँ छाय् खः भचामय्जु, ‘जातः कृको निं लिताहि’
धाल धकाः हाला च्वन, खः जिमि कयहेँ भत । त्वय् थुंक्कगु

जातः नं लित काय धयागु दु ला ?”

“उखुनु हे त्वः मत्वः जक वयनाः लित हिँ धयागु स्त्रीकें न्यना निना नं मखया नि ।”

“न्यना स्वे माःसा स्वयादिसँ रे, न्यना स्वेत जातः छाया लित कया दीमाः जिमि क्यहेँ भत छि म्हे हे स्यू वया मचात नं छि सकलें म्हे मस्यूगु मखु, बौम्हे नं ला खँनी नि छि, जि धाय् नखत्या वइबले मखं ला ? जाःतय् खिने धाय् महु, न धने । थौं कन्हे मीर सुब्बा ज्वी धुंकल, मचा आखः मसः धाय् माःगु मखु, उकीसं याकः काय् छितः कने माःगु नं मखु, अयनं छु न्यने मानि छि ? मेगु छुं न्यने माःगु दःसा जिके हे न्यना दीसां ज्यू ।”

“पिने मिसा दु धालः तताःजु ।”

“व हे ला न्यना न्यना कुति-सः धयागु कक्यागु खँ जक न्यना जूसा धलं धलं न्याइ का छि ।”

“खः धालः मां-म्हाय् निम्हे जक दुपिं धका सकस्यानं हे स्यू धाःगु । व हे मिसा ब्याहा याय् धका जूगु धाःगु मखुला ? मां बौपिं जक खँ मन्यं थें का ।”

“गबले खइगु खँ व, मनुखं खःगुं मखुगुं हुचि याना बीयोका अयनं । अन पुलां गलिचाय् तर्कारि तर्कारि मिया च्वनिम्हे इयापुचा धयाम्हे म्हे स्यूला छि ?”

“म्हेमस्यू ।”

“व हे इयापुचिया म्हाय् तयातल धका शत्रुतसेँ हुचि याना व्यूगु का सिल ला छि ?”

“हुचि जक जूसा ला जिलः, ख हे खः सा छु याय् !”

“मखु धया भचामय्जु, छि हे छको विचाः याना स्वयादिसँ रे का—छु जाः छु जाः, गनयापिं गनयापिं गामात वया च्वंपिं, छेँ न बुँ, बास न गाँस, कोथाचा ककुती बालं च्वना च्वंपिं । पसले च्वनेगु, प्वःप्वः ब्यकुं च्यानाः न्याःनी ज्वीगु धयागु ला ल्याः हे दुपिं मखु, त्वःता तःपिं सात थें बाल्ल ज्वीपिं, अजाःपिं ब्याहा याइ धायवं पत्याः जुया दीगुला छि ?”

“पत्याः ला मजुयाः अयनं.....!”

कुने स्वाहाने सः वःगुलिं खँ दित, मचात आखः च्वनाः

लिहाँ वःगु खनी । तताम्हे थःगु कोथाय् तुं दुहाँ वन, किजाम्हे छम्हे मांपिनि खँल्हाःगु न्यनेत थें दुने दुहाँ वल, संधू यने सफू दिकल, मांम्हस्या लिक्कसं फेतुत, अले व वया च्वंम्हे मिसां खँ छुनाः धाल—“छि चित्त बुझे मजुसा क्यने यंके का जिं छितः, मांम्हे ला निहंनिह हे पसले दइ, छि मस्यू गथे च्वंपिं धयां, स्वे हे मज्यू, घच्चायापुसे च्वंपिं, का स्वः भाय् ला ?”

“म्हाःखे, जि जकं अथे स्वः ज्वी छाः ला, बाःम्हस्या गथे याय माल अथे याना दी, जिं ला अथे थथे छुं नं धायःसःगु मखु ।”

“ज्यू, वयकःयात नं बांलाक खँ न्यंका दिसँ कक्यागु मखु मखुगु खँ न्यनाः मनहीका दीमते, लि स्वया दीमते न्हे ।”

थुलि धयाः व मिसा वन, अले काय्म्हस्या म्हुतु सन—
“गपाय्चवः खँ सःम्हे मिसा धाय् थ्व ! थुगुसी बी० ए० ज्वीम्हे स्यूला व !”

“गय्, म्हे नं स्यू ला छं वयात ?”

“छाय् मस्यू, निहंनिह कालेज वनिगु मखंला जिमिसं, जिमि पासां क्यन, अले म्हेसिलका छु !”

“गथे च्वं बांलाः ला ?”

“छाय्पुसा ला बांलाइम्हे खः । ख्वाः तुयू मिखा नं ततःग्वः, तर तिसा तासा छुं तिया तःगु महु, वसः नं भिंभिगु मपुं, यचुकु क्जु पुना वइ । ख्वाः स्वेबले उलिमछि सःम्हे थें नं मच्चं, शील स्वभाव, हिसि दु ।”

“छुं हे महुपिं कोथाचा ककुती बालं च्वना च्वंपिं धाःगु मखुला ?”

“थः सःगुलिं हे गाः वयात, गपाय्चवः सःम्हे धाःगु । क्कास पत्ति फाष्ट जुया वया च्वंम्हे धाल । आः हे च्वंकाः कमाय् याना च्वने धुंकल । च्वंम्हेगु बांलाः धका च्वनिपिनि सकस्यां यो हँ, त्यूसन हे ग्वःथाय् म्हे कया तःगु दु धाःगु ।”

“व मिसा विजयबहादुरं तयातल धका सुनां धाःगु अले क्कन्त ?”

“तया तल धाःगु मखु, व ब्याहा याइगु धका जिमि पासाया दाजुं धाल धका जिमि पासां जितः कंगु का ।”

“जि बी धयाथाय् द्विमि बाःनं ‘आखः मसः मज्यू’ धाल, आखः सःपिनिगु थज्याःगु ताल, छु याय्ले आः हानं द्विमि बाः ‘जमान याय् धुन न्यागुसां थन हे बीगु’ धाइम्ह.....”

कुने प्यूनं सःतल, काय्म्ह बाथाक्क दनाः कहाँ वन । पौ छपौ ज्वनाः थहाँ वल, अले मांम्हस्यां न्यन—“स्त्रीगु पौ वःगु ?”

“मस्यु स्त्रीगु खें”

“पोला खरे !”

“तताया नामे वःगु !”

“न्याम्हस्या नामे वःगु सां पोला खयां मगाः ला !”

अले काय्म्हं पौ पोलाः व्वन—

कलकत्ता ४१९०१५७

प्रिय सुवर्ण,

छंत जय मङ्गल ज्वीमा ।

छंगु पौ थ्यन, खयाः खें ब्याक्कं थुल, आः जितः ब्याहा याकेगुली कुलिम्ह छु छम्ह नं अप्पो दत, तर छं हे धाःगु जुयां नं छु याय् जिके दुने छयासिकं बल्लाम्ह मनु-नुगः दु वं जितः “थ्व या थ्व याय् मते” धया च्वनिगु, प्रायः पशुतसें हे नं मयाइगु ज्या वं कदापि या धाइ मखु, उकिं जितः क्षमा या जि छंगु थ्व खें न्यनेत असमर्थ तिनि ।

थ्व जीवन छगू संग्राम स्थल खः, अन त्याः वू ज्वीपिं भीपिं । उकिं सुनानं ध्याचू कुलापौ नकइगुली च्यूताः तय्मते, सुनानं व्वः हे ब्यूसां सुवाः ब्यूगु भाःपा च्वं, अले सराः नं सुवाः ज्वी, थ्व हे संग्रामं त्याकेगु साधन खः ।

छु जिगु नुगः खः, छु ख्वसेंलि जि गथे सुंक च्वनि, उकिं यदि छं जितः ख्वय्के मयोसा छं नुगः मङ्गिके मते दुःख ताय्मते, जि माःगु खें विचार याना च्वनागु दु, छंत दुःख सीकाः यदि जि म्वाना च्वंसा जितः सहस्रवार धिक्कार ! सदां थ्व हे दिन जुया च्वनि मखु मुख्य थः व्वने माःगुली

पौ]

ध्यान ति, गुगु खें छन्न धाय माःगु नं मखु, मेगु खें पती च्वयां सहःगु मखु, समय छं नं जि नं म्हे हे जक दु, उकिं थौं थ्व पौ थनं तुं दिका, मेगु लिपा शुभम्

छंम्ह व हे

विजय

X X X X

सुवर्णप्रभा कालेजं लिहाँ वल, लुखायसं प्यून नाप लात, वं पौ छपौ विल, पौ म्हेस्युगु हे खः । थहाँ वनाः पौ पोला स्वत । थय्क स्वय्वं “प्रिय क्यहेँ मयजु सु.....” खनेवं मेगु वं छुं मखेंन, मने धौबजि वाल, म्हे छम्हं काःलखं लुना थें जुल । नुगलं कारण वात्तु वां माल, तर छुं मल्ह, अले मने ल्वीकल—जि धात्थें क्यहेँ ज्वी फुगु जसा..... । हानं थः क्यहेँ जुयाः क्को स्वत । तर नुगले मङ्गिसे च्वन । हानं पौ कयाः क्वेयागु भो स्वत, हानं खाम प्वीकल, खामे थःगु हे नां खः, हानं पौ कयाः च्वनिसें बांलाक स्वत—

कलकत्ता ४१९०१५७

प्रिय क्यहेँ मयजु सुगन्धदेवी,

शुभाशीर्वाद ।

परिस्थिति ध्वात्तु मतु ध्वानाः जितः थ्व पौ च्वके इल । उकिं जि च्वसा ज्वना, तर थ्व ल्हाः थरथर खाः, नुगः भाराभारा मिं अयूनं म्हेय् दक्क बल मुनाः थ्व पौ च्व हे च्वय् धयागु संकल्प याना ।

छुखेरं खःसा मांबौयागु इत्या, मेखेरं खःसा थःगु हे । छगु याय्व लोकं कपूत धाइन, मेगु याय्व शिक्षित वगं लाय्-लाय् ब्वीन । थःगु कर्तव्य पालन नं याय् माः, मांबौयागु आज्ञा नं । तर नरकया लुखा चालिगु ज्या ला अवश्य नं याय् ज्यूगु मखु, याय्गु छु, विवश.....

गुगु खें जि त्वपुया तयागु ला मखु, उकिं छं नं सिल हे ज्वी ‘जि सुवर्णप्रभा ब्याहा याय्गु’ धका, तर जितः व हे खेंय् लुफी हाना च्वन तिनि । आः छंगु जातः त्वत हँ मखु ला ? छं नं चित्तो त्वः हँ खः ला ? यदि खःसा जितः ला छु सुवर्ण सुगन्ध हे जुल । सुवर्णं नं ‘ब्याहा या’ धका

[१३७

जित्ति याना च्वन, उकीसनं छं नं योगु जूसा, किमि निम्ह-
स्यातं सुख ज्वीगु जूसा जि थःगु दुःखय् नं सुख ताय्
विषयात नं अमृत भाःपे । नरकयात नं स्वर्ग खने मेगु ला छु ।

यदि स्वर्ग नरक धयागु दुगु खःसा व भीगु हे ज्याया
फल खः, उकिं यदि भी स्वम्हस्यां हितचित्त ज्वः लाःसा
स्वर्ग मेथाय् माःज्वी मालिन नं मखु । उकिं छंगु नं थ्व हे उद्देश्य
खः मखु लिसः क्कूचा छ्वया हःसा अत्यन्त उत्तम ज्वी ।
समय अमृत्य, थौयान थुलिं, मेगु छं पत्रया प्रतीक्षा लिपा ।

छंगु शुभचिन्तक

विजयबहादुर

सुवर्ण पौ खस्वं थ्व पौ गथे थन लाः वल ल्याः, धका
त्वले जुया च्वन । मन जक आकाश पानाल सकभनं चाःह्यु
जुल । चाः हिह्यु मनं खँ ल्हात—“स्वस्व खँखँ मेम्ह मिसा
दु धाय्क नं सु धयाम्ह मिसा वइ ल्याः, थ्व नं मबिल धाय्क
ला जितः स्याय् हे मास्ति वइ अमि । आः हे ला लँय् लँय्
हे न्होने लाक धाः । लिपा छु जक धाइ ज्वी । हानं वयात
छु छु जक च्वया छ्वत ज्वी, वयागु मने गजागु पीर जुया
च्वन ज्वी, थ्व ब्याक जिगु हे कारणं मखाः । धिकार का
थ्व म्वाना च्वनेगु ला, बरु सिना वंसा वइम्हस्या नं याउँ
हइपिनि नं याउँ । नुगः मक्किपिं ख्वइ, लिपा जुजुं त्वःमना
वनि । तर आः ला जन्म काःकिं ख्वय मालिन । सी ला
क्कूको मा हे मानि, लिपा व न्हापा । ज्ञाय् पंगलः जुया च्वनेगु ?

वं हानं यखाया सीपिं, लखय् कब्बानाः सीपिं, गःकियाः
सीपिं लुमंकल, अले वया भुसुकाः पासा नं गुलि समस्या पूर्ति
याय् मनं उघरी थ्यंकः वल । व भुसुकाः धाःसा अंगःया हे
न्यने मयो मखाः ज्वी, वं नं हिस्याना इल ।

X X X

विजयबहादुरया एम० ए० जाँच सिधल, रिजल्ट जक
मवःनि । छुं ज्या दुगु मखु, सकलें पासापिं उखें थुखें
चाःह्यु ज्वी, तर वया मन हे चाःहिला च्वंगु दुगुलिं तुति
अपाय्चो न्ह्यमच्यु, उकिं व याकःचा कोथाय् च्वनाः विचारया
म्ह्यं शंकाया भ्वाथःप्वः ल्हया च्वन—थौकन्हे चिट्टि चाट्टि

नं स्त्रीगु मवः, म्हगसय् नं मभिंमभिंगु जक खना च्वन, को
नं न्यनां न्यने मजीक हाः वया च्वनिगु, न्हाय्पं नं चासुसे
च्वं, छु ज्वीगु खँ थ्व । नेपाःयागु जकं छुं मभिंगु खँ न्यने
मालिन ला, बा जाँचय् जकं छुं स्यन ला ?” धयागु आदि
आदि । उथाय् लाक हे वं प्यूनयागु सः ताल, हथाय् चाचां
खः वन । थःगु पौ क्कूपौ ला दुगु जुया च्वन । कया कथनं
पौ पोला खत—

नेपाल १९३१५८

प्रिय विजय,

जिगु शुभकामनाः,

छंगु पौ उखुनु हे थ्यंगु खः, तर जाँचयागु ज्यां अल-
मल जुयाः लिसः च्वे मफया च्वन । आःला छं नं जाँच
सिधल ज्वी मखुला ? क्कू जुल सुवर्ण हे सर्वस्व भाःपा च्वंम्ह,
किमि व्वा धाःसा ‘कायं पिने मिसा तःज्वी धुंकल’ धका
ब्याहा याना बी हथाय् चाया च्वंम्ह स्त्रीत छु धाय्गु जिं ।
आः ला मं किमि व्वा नाप लाइ धका हे धन्दा जुया च्वन,
आ नाप लाय्क छु जक खँ न्यंकइ मस्यु ।

म्हग जि कन्यामन्दिरं सरासर लिहाँ वया च्वना,
न्होने भिक्षुणीत क्कूथ्वः वया च्वन खनी, थय्क स्वयां क्कूम्ह
मचा वेगली थें खन, उकिं हानं क्कूको मिखा वन । नत्र
जि अथे स्वेषु चाला महु, अयूनं बांलाक म्हसीके मफु,
हानं लिफः हे स्वे माल । अले तिनि बांलाक म्हसिल सुवर्ण-
प्रभा हे खः । लिपा जि वया मिलय जूम्ह पासाया पाखें वं
प्रत्रज्या काःगुया कारण नं सीके धुन, उकिं वयागु सहृदय-
ताया परिचय ब्यु । तर छु याय् थौं सुगन्धदेवीया ख्वाः
खःवनिगु ज्वी धुंकल । उकिं जि सिल—जि ला महामूर्ख
खनी छंगु निंति ल्हाना तक्क भौमचा थ्वानाः शत्रु कमाय्
याना जुया च्वना । तर छंगु बुद्धि नं गो, सुवर्ण सुगन्ध ला
तय्मफु खनी, सुगन्ध भंबलं थंकल, सुवर्ण पृथ्वी मिले जुल ।
आः छु धाय् ।

छं पासा

मैत्रीरत्न

पौ विजयबहादुरया ल्हातं मचाय्क कुतु वन ।

—*•*•*—

भाय्या दुने शब्द

श्री तेजेश्वर बाबु 'ग्वंगः'

मनुया म्ह बांलाकेया निम्ति गथे ल्हा, तुति, न्हाय, मिखा जक दया नं मगाना तिसा वसःया माःपहः (आव-श्यकता) दः, अथे हे भाय् बांलागु जुयेकेत नं शब्दया धुकूपिकू बांलागु व जाःगु जुया च्वने हे माः। धापू (तात्पर्य) थ्व मखु कि ङ्गू भाय्या दुने मेगु भाय्या शब्द लक अप्पो दया च्वंगु हे ज्यू। ङ्गू भाय्या थःगु शब्द हे अप्पो दयमाः थ्व धाःसा खः। हानं थ्वया धापु थ्व नं मखु कि ङ्गू भाय्या दुने मेगु भाय्या शब्द दुथ्याके हे मज्यू। थःगु भाय्या दुने कतः भाय्या शब्द दुथ्याकेगु वस्तुया नां, थाय् बाय् स्वया जुइ। वस्तुया नां स्वया दुथ्याकेगु अबले हे जक जुइ गबले कि उगु वस्तु हे कतः थासं वःगु जुया च्वनि। 'कोट' शब्द कोने पार्ल्ये वःगु व म्नीथाय् मदुगु शब्द खः। उकिं थुकियात 'कोट' हे धाये मज्यूगु मखु। अले थ्वयां लिपा, यदि फइगु हे जुल धाःसा मेपिनि थासं वःगु वस्तु जूसानं उकिया नां थःगु हे भासं छुयेगुली छुं मळिगु खं मडु। गथे कि 'हवाइजहाज' मेपिनि थासं वःगु जूसानं म्नीसं थुकियात थःगु हे कथं बांलाका 'फय्खः' धका नां छुना काये धुंगु दु। तर, थथे शब्द दयेका यंके बेल्य् थःगु हे सु दयेमाः, व्याकरणं नवाःगु जुयेमाः, अले वैज्ञानिक कथं जुयेमाः।

थथे जूगुलिं धाये फइ कि ङ्गू भाय्या दुने मेगु भाय्या शब्द जक दुथ्याना च्वंगु व दुथ्याका तःगु जुल धाःसा उगु भाय्या छुं हे महत्त्व मडु। नापं थ्व नं धाया यंके मालि अप्पो भाय्या. मूगु भाय् जुल धाःसा उगु भाय्या शब्द दुथ्याकां छुं बांमला मजू। 'साहित्य' संस्कृत शब्द खः अयसा नं थुकियात म्नीगु भासं थःनाला काया तःगु दः। तर, फयां फतलय् थुकिइ नं थःथःगु भाय्या सः-स्यूमिपिसं थःगु हे भासं शब्द थाना यंके माः। अंग्रेजी भाय्या दुने नं संस्कृत भाय्या

शब्द छुं च्वनिइ दुथ्याना च्वंगु दः। गथे कि पथ=पाथ (Path), राजा, आदि। थ्व शब्दत अमिसं थःगु हे याना काये धुंकाःगु दः। धार्थ्ये धाये माल धासा अंग्रेजी भाय्या दुने अप्पो हे मेमेगु भाय्या शब्द दुथ्याना च्वंगु दः गथे कि ग्रीक, ल्याटिन, फेन्न, जर्मन आदि। थथे जुइगु इलय् भाय्या सः-स्यूमिपिन्त खँल्हायथाय् दत हे धाःसानं भाय्या प्रचार मथां मथां (याकनं, याकनं) हे जुया बिइ। अथे जसा नं थुगु ज्या भाय्या न्हू पहले जक कायेगु बांला जुइ, लिपा जुइका उलि पाय्छि खने मडु।

म्नीगु भाय्—नेपाल भाषाया दुने थौंकांहे अकसर याना मेगु भाय्या शब्द दुथ्या वया च्वंगु दः। उकिस नं, अप्पो याना म्नी हे देया नेपाली भाय्या क्रिया-शब्द दुथ्या वया च्वंगु दः। ख तु नेपाल भाषा तता खःसा नेपाली भाषा केहेँ खः, अयसा नं थःगु हे ल्हा-तुति बल्लाका नं थःगु हे लिधंसाय् मच्वंसे कतःया लिधंसाय् लिधनेगु उतिकं पाय्छिगु ज्या मखु। उकिसनं ङ्गू खलकं मेगु खलःयात कतेलेगु नीति ज्वना कथय् थुना तःगुलिं मन हे म्नीगु भाय् ल्वचं कयाच्वंगु नकतिनि नकतिनि ल्वय् लंका दना वःम्ह थें जुया च्वंगु दः। मेगु भाय्या शब्द दुथ्याका कायेगु इलय् संज्ञा जूतले भापिये फइ कथंयागु जुया च्वनिइ, क्रिया जुल धाःसा ला भापियां भापिये धाकुगु जुया च्वनि। अले शब्द हे दुथ्याके हये माल धाःसानं न्हापां थःगु हे देश दुने च्वंगु भाय्यागु शब्द दुथ्याकेगु बांलागु खँ जू बइ। अथे जुल धका थःपिसं शब्द मथासैं सुंक च्वना कतःया ल्हातं ज्या कायेगु साप हे हाकुगु जूवइ। थौंकांहे नेपाल भाषाय् नेपाली भाय्या क्रिया शब्द अप्पो धायार्थे हे दुथ्याना च्वने धुंकल। दसुया निम्ति गथे कि पुर्नुखं=पुरे जूगु, पुगुनुखं=पुगे जूगु, पुछ्नुखं=पुछ्य जूगु, चिप्लनुखं=चिप्लय् जूगु इत्यादि खः। थ्व क्रियाया थासे

भाय्या दुने शब्द]

[१३९

म्हीगु मदुगु नं मखु । पुगनुया=थ्यनेगु, पुर्नुया=ल्हायेगु, पुछ-
नुया=हुयेगु, चिप्लनुया=चुलुया दयेगु इत्यादि खः । थुकिया
थथे जुया खँ ल्हायेगु जुया च्वंगु दः— व अन पुगे जुल । हुं
गाः नं पुरे याये धुंकल इत्यादि । थ्व म्हीगु भासं धाये बेल्य
थथे जुइ !—व अन थ्यन । हुं गाः नं ल्हाये धुंकल । मचा
छ्मह चुलुया दल ।

ध्वयां लिपा म्हीगु भाषां मेगु भाय् नापं थौंतक त्याना
काया ज्याय् ख्यला वया च्वंगु शब्द नं आः धार्थां यंके माः ।
थथे मयात धाःसा म्हीगु भाय् सदानं फवगीं जुया च्वनिगु
सम्भावना दः । थौंकन्हे म्हीगु भाषाय् नं न्हूगु व थःगु शब्द
थाना हया व्यवहारे वये धुंकुगु छुं शब्द थपिं खः—च्वखँ=
निबन्ध, चिनाखँ=कविता, बाखँ=कहानी, वखँ=इतिहास,
फय्खः=हवाईजहाज इत्यादि । निबन्धयात च्वखँ धाया
आपा हे थें ज्याय् ख्यले धुंकल, अथेसा नं निबन्धयात 'च्वखँ'
धायेया सिकं 'हनाखँ' धायेगु पाय्छि जक मखु, वैज्ञानिक
कथं जू, बांला जू, अले व्याकरणं धार्थें जू । बरु 'लेख=च्वखँ'
अथवा लेखयात हे जक च्वखँ धायेगु अतिकं पाय्छि, वैज्ञा-
निक, बांला व भाषां धार्थें जू वः । उकिं निबन्धयात हनाखँ
धाया, लेखयात च्वखँ धायेगु व धा वयेगु बांला जू । अथे
हे मेगु छुं छ्गू-बगू न्हू शब्द गुगु आ हे तिनि थानागु खः,
थपिं—

संस्कृत

नेपाल भाषा

परिवर्तन

दिसु

प्रवाह

न्हासु

तापक्रम

कासु-ख्वाउँसु

आवश्यकता

माःपहः

प्रस्ताव

छुनाखँ

अन्तर-हृदय

दु-नुगः

भविष्यवाणी

लिखँ

परिणाम

लिजः

मातृभूमि

मां-बुँ

आशा

¹तुनाखँ

विचार

²वानाखँ

कल्पना

छायाखँ

संयोग

³त्वासु

स्मृति

लुमंति

अन्तरता

पासु

गहन

कथिउगु

अनुहार

ख्वापलं

म्हीगु भाषां थथे हे न्हूगु शब्द थाना यंकार्थें हे म्हीगु
भाय्या पुलां शब्दत नं ज्याय्ख्यला हयेमाः । छायाधाःसा
न्हूगु जक थाना पुलांगु त्वःता छ्वत धाःसा प्राचीन संस्कृतिया
छुं हे किपालु तक नं मदुगु भाय्थें जुया वनि । उकिं पुलांगु
शब्द नं काये हे माः । छुं पुलां शब्द गुगु थौंतक नं बांलाना
च्वंगु हे दनि व थपिं खः—

पुलांगु

न्हूगु

दबू

मंच

खँल्ह

क्षेत्र

ननानं

तुरन्त

नरहिला

त्वधुला

सु

चिकं

म्वाय्

केरा

थिथि

आपस

साहुति

सल्लाह

थ्व शब्दत पुलांगु जूसा नं न्हूगु, वैज्ञानिक कथंगु व बांलागु
नं खः । छायाधासा थमित वैज्ञानिकतां छायेपा तःगु दः ।

चिकंयात सु धाइगु खँ थथे विचा याना स्वत धासा
बांलाक हे सिये दः वइ कि मत च्याकेगु थलयात सुकण्ड

¹आशा यायेगुयात मनं तुनेगु धाइ ।

²विचार यायेगुयात नं अथे हे मनं वायेगु धाइ ।

³त्वापुया माने भगडा खः त्वापु व त्वासुइ थ्व हे
पाःगु दः ।

धाइ, गुकियात थौं कन्हे 'सुकुना' धका धाया च्वन, अथे हे चिकं तुयेगु चिकिचा धंगु धगःचायात 'सुमिचा' धाइ, थौं कन्हे उकियात भीमं 'चिकं सुमि' धाया वया च्वना । अथे हे बासि नवःगु नयेगु 'व्व' यात नं सुनवःगु धका धाः ।

थ्वयां लिपा भीगु नेपाल भाषाया दुने येँ, यल, ख्वप, भौं, पोखरा, पाल्पा, ठिमि आदि थायया भाय् पाना च्वंगु दः । खः तु नेपाल भाषा पाना वंगु मेगु कारणं मखु, केवल प्रचार म्ह जुया वना, अले प्रचारया साधनं मदया वना, थ्व भाषायात कतेला छ्वया बिउगुलिं, थुगु भाषां च्वयातःगु पुलांगु महत्वं जागु ब्याक धायार्थे सफू स्वथना, व स्यंका छ्वया बिउगुलिं खः । उकिं भाय् स्यंका लहाना थं कल धका सुनं अफसोच यायेमागु खँ सिवाय् द्वेष व इर्ष्या भावं स्वये-माःगु छुं खँ मदु । नेपाल भाषा बांलाक शुद्ध जुइक लहायेसःपि ला थौं कन्हे गां गामय् जक मखु येँ देशे च्वं पिं दकलय् हे मसये थुं कल । छाय् धासा यमितय्सं ङ्गू-बगू शब्दयात जक मखु अप्पो हे शब्दयात अप्पो कथं स्यंका छ्वया च्वंगु दः । अमिसं 'धाया दिसँ' धायेत 'धैदिसँ' धाइगु, थथे हे 'काया दिसँ' या 'कैदिसँ' 'वना च्वन' या 'वं च्वन' 'दः' या 'दु', 'हाला च्वन' यात 'हाल च्वन' इत्यादि कथं स्यंका वया च्वंगु दः । अथे हे येँ त्वन्ता यलय् स्वत धासा अन अपाय् सिकं स्यंगु मदु । यलेतय्सं 'धायादिसँ' यात धयादिसँ, 'काया दिसँ' यात 'कयादिसँ', 'वना च्वन' यात 'वना च्वन' हे, 'दः' यात जक 'दु' हे धाइ, थ्व यँयागु प्रभाव लाः वंगु थें च्वं । 'हाला च्वन' यात 'हाला च्वन' हे धाइ । तर, ख्वपे स्वया दिल धासा अपाय् सिकं मस्यंगु खँना दिइ । धाया दिसँ, काया दिसँ, ('वना च्वन' यात जक ख्वपे 'वना च्वन' धाइ । खः तु पुलां पुलांगु यँदेया कृति पुइका स्वत धाःसा वडा च्वन धायागु हे खँने दः वइ । उकिं वडा च्वन हे शुद्ध नं जू वइ । तर, थुकिं हानं पुलांगु हे याये माः धका हालेगु न्हापायार्थे हे वसतं पुना, मनु बलि बियेमाः धायेगु सिवाय् मेगु छुं हे जू वइ मखु ।) 'दः' यात 'दः' हे, (छाय् धासा 'दः' शब्द दवै शब्दं पिहाँ वःगु खः, गथे कि इयालं इयाः, पसलं पसः

इत्यादि उकिं दः शब्द शुद्ध धाये फइ, अथे हे फु शब्द गुगु येँ व यलय् सिवाय् मेथाय् धायेगु ज्या मजू, फव शब्दया अपभ्रंश 'फः' या नं स्यना फु जुया वःगु खः । उकिं फु धायेगु अशुद्ध खः फः धायेगु जकं शुद्ध ।) 'हाला च्वन' यात हाला च्वन हे धाइ । थुकिं सिये दः वः कि नेपाल भाषा अप्पो याना येँ स्यना वना च्वंगु दः । अले मचा भचा यले व म्होचा जक ख्वप देशे व आसपासया गां गामे । भौं दे, पनौति, पाल्पा व पोखरामितयगु जुल अथे हे धरान, धनकुटाया मनूतयगु भाय् नं अप्पो याना ख्वप भाय् नापं पाय्छि जू वः ।

'धया दिसँ', 'धैदिसँ' धायेगु अशुद्ध खः छाय् धासा थ्व 'धायेगु' शब्द वःगु खः । येँ, 'धै दिसँ', धाःथें यलय् 'धया दिसँ' धासा नं येँ मितय्सें "जित थथे धै मास्ते वः ।" धका व यलयतय्सें "जित थथे धय् मास्ते वः ।" धका मधाः । येँ मितय्सें नं यलयतय्सें नं थथे हे धाइ "जित थथे धाये मास्ते वः ।" यदि थ्व थथे मखुसा 'धै मास्ते वः' वा 'धय् मास्ते वः' धाये माःगु खः । तर, मधाः । उकिं, धायेगु शब्द खःथें 'जि धाये', 'धाया दिसँ', 'धाया छ्वये' इत्यादि कथं जुये हे माः । थथे हे 'कै दिसँ', 'कया दिसँ' इत्यादि शब्दया खँय् नं जुइ । कायेगु शब्द हे 'कै दिसँ' 'कया दिसँ' इत्यादि रूप स्यना वःगु खः । थुकिं नं अथे हे जुये माः । हालेगु शब्दं वःगुलिं 'हाल च्वन' धाय्गु अशुद्ध खः, हाला च्वन हे जक शुद्ध खः ।

नेपाल भाषा पाना च्वंगुलिं भचा बोल्बाला म्होगु धाय्-यापित बोल्बाला अप्पो दः धाय् यापिं मनूतय्सं गिजे यायेगु ज्या जुया च्वंगु दः । थ्व साप हे बांमलागु खँ खः । थथे जूगु छुं खँया सियेमाःगु पुवंका मजूगु जुया थ्वया पाखें वःगु क्हांगु खँ सिवाय् मेगु छुं हे मखु । थथे हे जुया च्वन धाःसा नेपाल भाषाया गतिपति मदया च्वनि । उकिं, थथे मजुयेकेत नेपाल भाषाया सःस्यूपिसं खःगु शब्दयात खःकथं खयेका सकस्यांगु भाःपाः भाय्था उन्नति यायेगु स्वये हे माः । थन येँ व ख्वपया पागु शब्द मध्ये छुं ङ्गू-बगू शब्द वयने । थपिं ववेयार्थे खः ।

ख्वपे	येँ
नाः	लः
काँल्ह	खःमू
निगः	भुतू
दन्ये	वैगः
मात्या	आजु
नःपँ कथि	न्हायूँ कथि

थथे पाना च्वंगु शब्द येँ व ख्वपयागु जक मखु, भेँदि, नाला, पनौति, पाल्पा, पोखरा, धनकुटा, धरान आदि थाय-थासेयागु शब्द नं नेपाल भाषा शब्द कोषया दुने दुथ्याकेमाः। थथे जुइगु इले म्नीत तःता कथं हे लबः दः। दकले न्हापां प्रचार सकभनं मथानं जुइ, शब्द धुकू खाइ, ङगू थासं मेगु थासे च्वंपि नेपाल भाषा ल्हामितयसं मथानं हे फुक शब्द म्हसिइका काइ। येँया मचातयूत क्वँल्हया माने च्वया बियेगु इले खःमू धका च्वया बिये दइ। थथे जुइगु तसकं हे बांलागु खँत्वा जू वइ। अले ङगू शब्दया माने विरलेषणात्मक रूपं च्वया च्वने मालि मखु।

मेगु क्त्वा खँ ङगू भायया दुने हे तःगू कथं थाय थासे पाना च्वंगु शब्द गथे कि 'पिं व पुं' खः थुकिइ नं पुंया थासे पिं ह्येगु अतिकं बांला जू। ङाय्धासा 'पिं व पुं' या अर्थ ङगू हे खः। थ्व निगू नं ङगुलि हे पिहाँ वःगु खः। थ्व खँ पुलांगु म्नीगु भाय् ब्वना ख्वेवं सिये दः वइ। 'पिं व पुं' 'पनिसेन'या स्यना वःगु खः। न्हापा न्हापा वसकल पनिसेन धका तृतीयास प्रयोग जुइगु व थौं कन्हे जक पनिसेनं मधासे वय्कःपिसं धाइ। वय्कःपिसं केवल येँ जक मखु ख्वपे, भेँते, पनौती अथे हे मेथाय् नं धाः। तर वय्कःपिया थासे वय्कःपुं जुया जक पाना च्वंगु दः। थ्व ख्वप दे व मेमेगु देयापिसं नं धायेगु याः, थुकी अमि द्रंगु खँने दः वः। उकिं ख्वप देशं व मेमेपिसं नं 'पिं' धायेगु बांला जू वः। ङाय्धासा 'पिं' धाये बेलय् ध्वनि नं बांला जू। भाय् न्ह्यो ज्याकेत उँठ धिपि ज्वना च्वनां जिइ मखु।

भाय्या दुने गुलि मधुरगु, अःपुगु शब्द दुथ्याके फइ,

उलि भाय् बांलाइ, उलि हे प्रचार जुइ, अले न्ह्योज्याइ। उकिं, ध्वनिइ मधुरगु, अर्थे बांलागु, उच्चारणे अःपुगु शब्द दुथ्याकेगु भाय्या जग खनेगु खः। उच्चारणे अःपुगु जुयां जक नं मज्यू, ध्वनिइ मधुरगु जुया नं मज्यू अर्थे नं बांलागु जुयेमाः। ख्वप देशे पयूनं बिया छ्वयेगुयात बिया छ्वयेगु जक धाइ, अथे हे येँ, यल त्वःता मेमेथाय् नं बिया छ्वयेगु जक धाइ। ख्वपे व मेमेथाय् पयूनं बिया छ्वयेगु धाल कि थ्व शब्दयात घृणाया दृष्टि मझा पहलं, बांमला पहलं खइ। उकिं, म्नीगु भाषाय् थन्यागु शब्द हिइका छ्वयां छुं आपत्ति खँने दःथे मच्चं।

अनंलि शब्दया प्रयोग बांलाक याये सयेके माः। वाक्य शुद्ध याना च्वये सयेके माः। गुम्हस्याके व्याकरणया रूप मदइ, उम्हस्यां थथे याये फइ मखु। थौं कन्हे म्नीगु नेपाल भाषाया दुने तःता कथं च्वइपिं दया च्वंगु दः। ङगू हे भाय्यात तःता प्रकारया व्याकरण दयेका च्वयेगु भाषामांयात हिइचायेगु ज्या जू वइ। उकिं ङगू हे रूपे वया सकस्यानं च्वये माः। 'पिवाः' भाजुया मत अनुसार 'जिं स्यू' अशुद्ध धाये नं खः, ङाय्धासा थ्व व्याकरणं नःमवागु जुया च्वंगु दः। उलि जक नं मखु जिं नं स्यू, छं नं स्यू, वं नं स्यू जुये फइ मखु। थ्व म्नीगु भाषाय्, म्नीगु व्याकरणे जक मखु मेगु भाय्या व्याकरणे नं नःमवाः। उकिं थथे हे धायेगु बांला वइ, शुद्ध जुइ।

जिं सिया।	जिमिसं सिया।
वं स्यू।	अमिसं स्यू।
छं स्यू।	ङमिसं स्यू।
किं स्यू।	ङ्किपिसं स्यू।

गथे कि लगातार जुयाच्वंगु खँय् 'छं सिये धुन ला?' धका न्यनिगु इले येँ हे नं 'जिं सिइ धुन' धका लिसः बियेगु जुया च्वंगु दः। 'जिं स्यू धुन' मधाः। उकिं, थुकिं हे नं सिये दत कि जिं सिया धायेगु हे शुद्ध जू। खः तु जिं सिइ धुन धायेगु हे अशुद्ध खः, अयसा नं थ्व सियेगुया अपभ्रंश जक खः। थथे अपभ्रंश मयासें धाये बेले जिं सिये धुन हे

दुवाः

श्री पन्नाकाजी शाक्य, रूप

नःलिम्ह सुघौ खन्यवं पत्यस्वां
वैश्य व वयवं न्ह्युन्ह्युं दना
गुलि हीत स्वया गुलि फीत स्वया
उर घाया जिगु खबि भसुका ।

किन्तु थीक वयं ग्वतुला च्वंम्ह
वैत चि छुत जिगु तसबीरं
मधाय् मजिल जि मक्यन्य मजिल अल्य
नुगः उला हे क्यना बिया ।

खन्यवं दुन्य छुं लवचं कया जिगु
पिज्वल वया सः खबी बुला—
“मत्यो मज्यूया नियम जुया बिल
पःखा थें भी दत्थ्वी हा !”

सूगु सलं जिगु साहुति पिज्वल
हन्च मिलाय् थुन्य पःखा
वाय्गु दुवा भी आ थन ध्वत्तुल
वन्यव्यु उकें खबि छंगु ज्वना ।

धा वइ । उकिं, थुगु खँय् सकस्यानं मिखा ब्वयेगु, ग्हायपं
बियेगु, नुगलं वायेकेगु अतिकं हे इथाय् जूगु जक मखु लिपा
लागु खँ जुये धुंकल । थथे हे जुया च्वन धासा नेपाल भाषा
न्हना मवसां उचित रूपं बांलाक विकास जुये फइ मखु, नयेया
लागी हे जक म्वाना च्वंम्ह मनू थें जुइ । उकिं भीगु नेपाल
भाषायात भीसं येँ देशे दुनेयागु भाय् नापं जक मब्बाकसें
मेचीं निसैं महाकाली थ्यंकयागु भाय् नापं ब्वाका यंके
माले धुंकल । छाय्धासा नेपाल भाषा केवल येँ देशे जक
हाइगु भाय् मखु नेपा देया ब्याक भु भागे लहाइगु
भाय् खः ।

(१४४ पेजया ल्यं)

राष्ट्रे लहाइगु फुक भाषा राष्ट्र भाषा खः, भाषाया
उत्थान हे देशोत्थानया न्हापांगु पला खः । गन तक
भाषा थाहाँ वइमखु, अन तक व भाषा लहाइपिनिगु
बौद्धिक स्तर थाहाँ वइमखु, गन तक देशया जनताया
बौद्धिक स्तर थाहाँ वइमखु, अन तक देशया सर्वतो-
मुखी उन्नतिया नं सम्भव मदु । उकिं गथे मां-बबुं थः
सकल भचा-खाचातय्त उक्ति खनिगु खः अथे हे
सरकारं नं सकल जनतायात उक्ति खना इमिगु
भाषा व धर्मयात समान अधिकार बिये हे माः ।

समाह्वय

स्वर्गीय राष्ट्रपिता श्री ५ त्रिभुवन पाखें २००७ साले अन्तरिम शासनया गठन यासे विधान सभाया लागी आमचुनाव याकेगु घोषणा जूगु खः। लिपा थुकी छुं परिवर्तन वल। आमचुनाव छुं दिन न्ह्यो वर्तमान श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवजुं प्रजावर्गया सर्वतोमुखी प्रगति यायेत तथा थःथःगु व्यक्तित्वया उच्चतम विकास यायेत नेपाल अधिराज्यया संविधान प्रदान याना बिज्यात। थ्व संविधान भी नेपालीमात्रया अंतरात्मा खः; थुकिं कःछ्यूगु लय् वनेगु भी सकसिगुं कर्तव्य खः। न्ह्यागुं विषय मद्दु तले न्हापां दयेकेगु स्वयेगु व दत कि उकी मछिना च्वंगु छिकेगु व मगाना च्वंगु तनेगु विकासया चिं जक मखु भी मनूतय् कर्तव्य नं खः।

संविधाने च्वया तःगु दु—“प्रत्येक नागरिकं प्रचलित परम्पराया मर्यादा तथा सनातनं निसें चले जुया वया च्वंगु थःगु धर्मया अवलम्बन व अभ्यास याये फु। तर सुनानं सुयागुं धर्म परिवर्तन याके दइमखु।” थौं कन्हेया थ्व युग वैज्ञानिक युग खः। मिखां खँक विषययात वैज्ञानिक दृष्टि स्वया छान-बीन याना वास्तविक सत्य छु खः सियेकेगु मनुखं याना वया च्वंगु दु। मनू छद्म विवेकशील प्राणी खः थ्व ज्यू थ्व मज्यू धका निर्णय यायेगु शक्ति वयाके दु। थःगु परम्परा निसें चले जुया वया च्वंगु धर्म वया विश्वास पा जुया वनेफु उकी छुं सार मखने फु। थौं कन्हेया युगयात लोगु व वैज्ञानिक तथ्यं नं पूर्णगु धर्म वयागु मन आका-र्षित जुये फु। थुजावले वयात धार्मिक स्वतन्त्रता मन्त धासा वयागु मानसिक अशान्ति वृद्धि जुइ।

गुक्रिया फल मभिगु भायप भिगु जुइ मखु। उकिं मेमेगु उन्नतिशील देशे थें म्हीगु देशेनं धार्मिक स्वतंत्रता दयेमाः।

आ वल भाषाया खँ। भाषायात कया म्हीगु संविधाने च्वया तल—“देवनागरी लिपी नेपाली भाषा नेपालया राष्ट्र भाषा जुइ।” नेपाल थें विभिन्न जाति व भाषा दुगु देशे केवल छता हे भाषायात जक राष्ट्र भाषाया रूपे स्थान बिया मेगु भाषा द हे मद्दु ला धया थें च्वंक संविधाने नां तक नं मलायेगु बांलागु खँ मखु।

नेपाली भाषा थौं कन्हे सरकारी ज्या बिया च्वन खः तर मौका बिल धासा देशया मेमेगु भाषां नं थ्व ज्या याये मफइ धयागु मद्दु। प्रजातन्त्रया देशे प्रत्येक नागरिकयात थःथःगु मौलिक अधिकार दये माः; अथे हे भाषा नं नागरिकतय् जातीय अधि-कार खः। थः बुसां निसें लहाना वया च्वनागु भाषां सरकारे छुं धाये मन्त व थुक्रिया सरकारयात वास्ता-किस्ता हे मन्त धासा व भाषा लहाइपिन्त प्रजातन्त्रया पूर्ण अधिकार दु धका गथे धाये फइ ?

भाषा विषये संसारया उन्नतिशील देशं छु नीति कया च्वन, इमिगु नीति गुलि तक सफल जू थ्व नं बिचा याये बहःगु खँ खः। स्वीत्जरलाण्डे स्वंगु भासं सरकारी ज्या कया च्वंगु दःसा रुसं भन ५८ ता भाषायात नं उक्ति खना सरकारी मान्यता बिया तःगु दु। म्ही जःलःखःलः देश चीनया विधाने धया तःगु दु—“सकल नागरिकतय् थ्व अधिकार दु कि इमिसं अदालती ज्याय थःथःपिनिगु लहाये च्व-येगु भाषा व्यवहार याये फु।

(ल्यंगु १४३ पेजे)

जूगु खँ

जापाने बुद्ध जयन्ती समारोह

तोक्क्यो, २ अप्रिल । भगवान बुद्धया महापरि-
निर्वाण २५०० दँ दुगु उपलक्षे जापाने न्यान्हु यंकं
बुद्ध जयन्ती समारोह धुमधाम नकसां न्यायेकल ।
ध्व समारोहे एसियाया १३ गू देशं भाग कागु दु ।

नेपाल, भारत, सिलोन, बर्मा आदि बौद्ध
देशे २५०० दँया बुद्ध जयन्ती समारोह नगुने हे
न्यायेके धुंकल । जापानया पंचांग अनुसार २५००
गूगु बुद्धाब्द थपाले तिनि ला वःगु खः ।

जापानया भूतपूर्व प्रधानमन्त्री इशीवासीं थःगु
उद्घाटन भाषणे धयादिल—थौं कन्हेया ध्व विपद्
ग्रस्त विश्वे शान्ति हयेगु उपाय बुद्ध-वाणी जक हे
दु । सम्प्रति पूर्वी व पाश्चात्य देशे गुगु वैमनस्य वया
च्वंगु खः वमदयेकेत बुद्ध-वाणीया हे आश्रय काये माः ।

देवनागरी त्रिपिटक प्रकाशन

नालन्दा, ६ मार्च । पालि भाषाया विद्वान्
भिक्षु जगदीश काश्यपया प्रधान सम्पादकत्वे
भारत, लंका, बर्मा व नेपाल आदि बौद्ध देशया
भिक्षुपिसं देवनागरी आखलं सम्पादन याना च्वंगु
त्रिपिटक ग्रन्थया ११ गू सफू आतक प्रकाशित
जुल । स्वंगु पिटके याना जम्मा ४० गू सफू दइ ।

भारते देवनागरी आखलं ध्व त्रिपिटक सर्व-
प्रथम प्याहाँ वःगु खः । प्रत्येक सफुली सिंहल
भाषा, बर्मी भाषा, श्यामी भाषा व रोमन भाषाय्
दया च्वंगु पाठान्तर नं पाद-टिप्पणी बिया तःगु
दु । प्रकाशित ११ गू सफू मध्ये ५ गू विनय पिटक
व ६ गू सूत्र पिटकयागु खः ।

प्रव्रज्या संस्कार

बर्मा, २६ मार्च । बर्मा वःगु छगू समाचारे
धया तःगु दु कि नेपालं बर्मा बुद्ध शासन कौंसिले
बौद्ध धर्म अध्ययनार्थं भाया च्वंह भक्तकृष्ण उपा-
सकजु थौंया दिने प्रव्रजित जुल, वय्कःया प्रव्रजित
नां 'सुमंगल सामि' खः ।

सागरे बौद्ध दीक्षा समारोह

सागर जिल्लाय् (मध्य प्रदेश) न्हूगु बुद्धनगर
शहरे श्री लंकाया भिक्षु धम्मज्योतिं ५०० ह्यं मयाक
एकत्रित जन समूहयात बौद्ध धर्मया दीक्षा बिया

बिज्यात । वसपोलं धया बिज्यात—तथागत द्वारा
प्रतिपादित आर्य अष्टांगिक मार्गे चले जुया उच्च
नीचया भेद-भाव मदय्का परस्पर प्रेमभाव तथा
समस्त प्राणीया शुभेच्छु जुया अत्यन्त सुन्दर व
शान्तगु निर्वाण प्राप्त याय्माः ।

बौद्ध सांस्कृतिक प्रदर्शनी

वाराणसी, जनवरी । वाराणसेय संस्कृत विश्व
विद्यालये छगू बौद्ध सांस्कृतिक प्रदर्शनी जुल । गुकी
लंका, बर्मा, नेपाल, तिब्बत, थाइलैण्ड आदि
विभिन्न बौद्ध देशया अलग अलग कक्ष दुगु जुल ।
समस्त बौद्ध धर्म सम्बन्धी साहित्य, वेश-भूषा,
पुरा तात्त्विक ज्वलं आदि बांलाक संकलित याना
तःगु दु । श्री लंका-कक्ष दकसिबे बांला जू । कोरिया
व चीनया कलात्मक वस्तु नं व्वया तःगु दु ।

सारनाथे दलाइ लामा

वाराणसी, २० अप्रिल । तिब्बतया देवनृप
दलाइ लामा भगवान् बुद्धया दर्शनार्थं थौं सारनाथे
बिज्यात । फिदोलं मयाक नागरिकतयत सम्बोधन
यायां वसपोलं धया बिज्यात—भीसं विश्व-
शान्तिया लागी भगवान् बुद्धया आदर्शयात विस्तार
एवं सम्बर्द्धन याना यंके माः । ध्व हे जिगु प्रार्थना
खः । वसपोल लामाजुया ध्व सारनाथ यात्रा
निकोगु खुसीयागु खः ।

सान्फ्रान्सिस्कोय् बौद्ध मन्दिर

गत फरवरी मासे सारनाथे सान्फ्रान्सिस्कों
(अमेरिका) फ्राह्न छह्न इतिहासया विद्वानं धया
दिल थौं कन्हे सान्फ्रान्सिस्कोय् अनया बौद्धतय्सं
छगू भव्य बौद्ध मन्दिर दयेका च्वंगु दु । मन्दिरया
अंगले बुद्ध-जीवनी सम्बन्धी चित्रत नं च्वया च्वंगु दु ।

वय्कलं ध्व नं धया दिल—भगवान् बुद्ध छह्न
अन्तर राष्ट्रिय विभूति खः, वसपोलया धर्मया
अन्तरराष्ट्रिय प्रचारया आवश्यकता दु छाय्धासा
मानवताया सुख व शान्तिया गुगु लँ वसपोलं
प्रदर्शित याना बिज्यागु खः उकिया अतिरिक्त मेगु
गुगुं मार्ग नं आधुनिक युगे मानव समुदायया रक्षा
यायेगुली असमथे खः ।

“धर्मोदय”या नियम

●—“धर्मोदय” धर्मोदय सभाया रुवाःपौ खः । थुकिया उद्देश्य धर्मोदय सभायाथें खः तथापि थुकिया कर्म क्षेत्र उलि हे सीमित जुइ मखु । थ्व पत्रिका प्रत्येक शुक्लपक्षया प्रथम सप्ताह तर्क पिहां वइ ।

●—थुकिया दच्छिया ग्राहक चन्दा नेपाले मो. रु. ४) भारते भा.रु. ३) व छगू प्रतिया ने.रु. १०, भा.रु. ३० न.पै. खः । न्ह्यागु लानिसें ग्राहक जुये फु । फवना हइगुघरी नमूनाया लागी छगू प्रति सिर्ति छ्या हइ ।

●—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म, शास्त्र, कला, सभ्यता, पुरातत्व, साहित्य, इतिहास, थिति-रीति व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धी लेख कविता थुकी छापे जुइ ।

●—लेख, कविता, समालोचनार्थ सफू निगू प्रति तथा थुगु सम्बन्धे पत्र व्यवहार सम्पादकया नामे छ्या हये माः ।

●—सुं लेखकद्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तर-दायी सम्पादक गुबलें जुइ मखु ।

●—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार व चन्दा व्यवस्थापकया नामे छ्या हये माः । पत्र व्यवहार यायेगु बखते थःगु ग्राहक संख्या, पूरा नां व ठिकाना बांलाक सीदयेक च्वया हये माः । मखुसा पत्रिका थ्यनिगुली गोलमाल जुइ फु ।

●—पत्रिका मकायेगु जुल धासा अथवा थःगु ठिकाना हेरफेर याये माल धासा लच्छि न्ह्यो हे व्यवस्थापकयात सूचना बिये माः । तर दच्छिया निको जक ठिकाना हीका बिये फइ ।

●—यथा समये पत्रिका थ्यंकः मवल धासा स्थानीय हुलाके बांलाक बुझे याना अनं व्यूगु लिसः तथा लच्छिया भित्रे पौ छ्या हल धासा मेगु प्रति

छ्या हइ ।

●—सम्पादकयात लेख छ्या हयेगु बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हये माः । नां व ठिकाना बांलाक च्वया महल धासा लेख वा कविता छापे जुइ मखु । लेख लच्छि न्ह्यो हे सम्पादकया थाय थ्यने माः ।

●—लेख छे पाखे जक च्वया हये माः । भोँया देपा व जवपाखे सि खालि याना, आखःगो स्पष्ट व खँया त्वा सीदयेक च्वया हये माः ।

●—लेख अथवा कविता प्रकाशित यायेगु व मयायेगु हनेगु ककायेगु अथवा संशोधन यायेगुया पूरा अधिकार सम्पादकयात दु । प्रत्येक लेखकतयत थःथःगु लेख व कविता छापे जूगु अङ्क छगू बिया हइ ।

●—प्रकाशित जुइगु रचनाया प्राप्ति सूचना कार्यालये लेख थ्यना लच्छिया दुने तर्क वइ । लेखया प्राप्ति सूचना लच्छि तर्क नं मध्यन धाःसा छिसं सीका दिसं स्थानया अभावं वा लय-पौया उद्देश्ययात अनुकूल मजुया छिगू रचना छापे याये-गुली असमर्थ जुल ।

●—अप्रकाशित रचना लित छ्या हये फइ मखु । उकि लिसःया लागी वा अप्रकाशित रचना लित छ्या हयेत टिकट तथा हया दिये मते । थःगु रचनाया प्रतिलिपि छगू थःके तथा तइदिसं ।

●—नीदँ थुखेयागु सुयागु रचनाया अनुवाद याना छ्या हया दीबले नापं मूल लेखकयागु अनु-मति पत्र दुसा जक छापे याना बिये फइ । नीदँ उखे यागु रचनाया अनुवाद छ्या हया दीबले सुयागु रचना गनं कया अनुवाद याना दियागु थ्व नं तथा हया दिये माः ।

—व्यवस्थापक ‘धर्मोदय’